

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODNOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/I/2021/36114651041070852

COLNÁ POLITIKA EÚ – nástroje a aktuálny vývoj
Diplomová práca

2021

Bc. Júlia Krupová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODNOHOSPODÁRSKA FAKULTA

COLNÁ POLITIKA EÚ – nástroje a aktuálny vývoj
Diplomová práca

Študijný program: Daňovníctvo a daňové poradenstvo

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra financií NHF

Vedúci záverečnej práce: doc. Ing. Mgr. Jana Kubicová, PhD., MBA

Obsah

Úvod	8
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma i v zahraničí	9
1.1 Vývoj cla a colnej politiky na našom území	9
1.2 Vymedzenie základných pojmov	10
1.3 Spoločná obchodná politika a Colná únia	12
1.4 Možnosti ochrany vnútorného trhu	14
1.4.1 Colný sadzobník a colný kódex	16
1.4.2 Porovnanie smerov protekcionizmus a liberalizmus	16
1.4.3 Nástroje zahraničnoobchodnej politiky	17
1.5 Štruktúra dovozu a vývozu Európskej únie	21
1.6 Hospodárska spolupráca EÚ s Čínskou ľudovou republikou	25
2 Ciele a metodika práce	27
3 Výsledky a diskusia	30
3.1 Problematika dumpingu v medzinárodnom obchode	30
3.1.1 Identifikácia a určenie dumpingu	30
3.1.2 Antidumpingové konanie	33
3.1.3 Antisubvenčné konanie	35
3.1.4 Definícia dumpingu v článku VI GATT	36
3.2 Činnosti a zistenia Európskej komisie vo veci dumpingu	37
3.3 Vybrané antidumpingové prípady	40
3.3.1 Ochranné prešetrovanie Európskej komisie vo veci dovozu výrobkov z ocele z ČĽR	41
3.3.2 Ochranné prešetrovanie Európskej komisie vo veci dovozu elektrobicyklov z ČĽR	51
3.3.3 Ochranné prešetrovanie Európskej komisie vo veci dovozu PVA z ČĽR ...	56
3.4 Činnosti tretích krajín namierené voči EÚ	60
Záver	63
Zoznam použitej literatúry	65

Pod'akovanie

Týmto by som sa chcela veľmi pekne poďakovať doc. Ing. Mgr. Jane Kubicovej, PhD., MBA. za cenné rady, pripomienky, čas, pomoc a vedenie počas vypracovania tejto diplomovej práce.

ABSTRAKT

KRUPOVÁ, Júlia: Colná politika EÚ – nástroje a aktuálny vývoj. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národnohospodárska fakulta; Katedra financií. – doc. Ing. Mgr. Jana Kubicová, PhD., MBA. – Bratislava: NHF EU, 2021, 68 s.

Cieľom záverečnej práce je charakterizovať problematiku colnej politiky v Európskej únii, analyzovať nástroje, ktoré Európska únia používa na fungovanie a ochranu vnútorného trhu a analyzovať dopad colnej politiky na celkové hospodárstvo Únie. Práca je rozdelená do troch kapitol. Prvá kapitola je venovaná histórii cla, teoretickým východiskám, základným pojmom a predstaveniu nástrojov, ktoré Únia využíva na ochranu trhu pred nekalými praktikami. V ďalšej časti sú charakterizované citlivé odvetvia trhu Európskej únie, zobrazuje sa priebeh antidumpingových konaní a zmysel uvalenia antidumpingových ciel na ochranu týchto odvetví. Vysvetľuje sa podstata antidumpingového cla a zistenie účinkov jeho použitia. Všetky poznatky vychádzajú z dostupnej literatúry a platných právnych regulácií Európskej únie.

Kľúčové slová:

clo, antidumpingové clo, colná politika, colná únia, ochranné opatrenia, antidumpingové konanie

ABSTRACT

KRUPOVÁ, Júlia: EU customs policy - its measures and current development. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. – doc. Ing. Mgr. Jana Kubicová, PhD., MBA. – Bratislava: NHF EU, 2021, 68p.

The aim of the thesis is to explain the issues of customs policy in the European Union, to analyze the tools used by the European Union to protect the internal market and to analyse the impact of customs policy on the Union economy. The thesis is divided into three chapters. The first chapter describes the historical development of customs, current status on the economic market and introduction to the tools that the Union uses to protect the market from unfair practices. The next section describes the sensitive sector of the European Union market, show the anti-dumping proceeding and the importance of imposing of anti-dumping duties to protect these sectors. The thesis explain to the importance of anti-dumping duty and the determination of the effects of its application. All the knowledges used in this thesis are result of academic literature and analyses of current legal regulations of European Union.

Key words:

duty, anti-dumping duty, customs policy, customs union, safeguards, anti-dumping investigation

Úvod

Colná politika predstavuje významný prvok pre fungovanie zahraničného obchodu vo svete. Pomocou svojich nástrojov podporuje a koriguje zahraničný obchod a chráni záujmy členských štátov. Európska únia patrí medzi významných obchodných partnerov vo svete, a to si vyžaduje výborne fungujúcu colnú úniu, na zabezpečenie pevných obchodných vzťahov s krajinami a plnenie obchodných cieľov Únie. Colná politika patrí k nástrojom hospodárskej politiky ktoré môžu mať vplyv na ekonomický rast.

V prvej časti tejto diplomovej práce charakterizujeme súčasný stav problematiky doma aj v zahraničí, vývoj colnej politiky, vysvetlíme základné pojmy, účinky cla a colnej politiky a opíšeme nástroje, ktoré colná politika využíva na dosahovanie svojich cieľov. Zobrazíme tiež štruktúru dovozu a vývozu na území Slovenskej republiky a Európskej únie.

V druhej časti vysvetlíme hlavný cieľ a čiastkové ciele tejto práce a opíšeme použité metódy na získavanie a spracovávanie informácií potrebných pre čo najlepšie pochopenie danej problematiky.

V hlavnej časti si priblížime konkrétnu oblasť colnej politiky, a to problematiku dumpingu a subvencii v Európskej únii. Vysvetlíme si čo je dumping, problémy, ktoré prináša a spôsobuje dumpingový dovoz do Únie, spôsoby ako proti nemu Únia bojuje, postup ako požiadať o dumpingové konanie a ako prebieha také antidumpingové prešetrovanie v Európskej únii. V hlavnej časti identifikujeme citlivé odvetvia, ktorých sa tento dumpingový dovoz dotkol v posledných rokoch najviac a opíšeme tri konkrétne antidumpingové prešetrovania z rôznych oblastí, aby sme vytvorili predstavu, ako také konanie prebieha, ako dlho trvá a ako veľmi je dôležité pre ochranu nášho domáceho priemyslu. V rôznych štatistikách poukážeme ako uvalenie antidumpingového cla pomohlo domácej výrobe a tiež zachránilo tisíce pracovných miest v Európskej únii.

Diplomová práca je rozdelená do troch hlavných kapitol a niekoľko podkapitol kde sú prehľadne spísané poznatky získané z knižných aj internetových zdrojov, ktoré zobrazujú aktuálny stav colnej politiky v Európskej únii. Colná politika je nevyhnutná v procese zabezpečenia ochrany domáceho priemyslu, vnútorného trhu a domácich výrokov a zabráňovaniu nekalých praktík v obchode.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma i v zahraničí

1.1 Vývoj cla a colnej politiky na našom území

História cla ako poplatku v súvislosti s obchodom siaha mnoho rokov dozadu. Ukladalo sa pri prekročení tovaru cez hranice určitého územia a bolo najdôležitejším príjmom pre panovníkov. Slovensko má z hľadiska územia veľmi významnú polohu pre obchodné aktivity. Veľkou výhodou bol prietok Dunaja cez naše územie. Na udržanie týchto cestných a vodných komunikácií sa vyberalo mýto, ktoré neskôr zmenilo formu na vnútorné clo. Základom na vymeranie tohto poplatku za dovoz alebo vývoz bola práve hodnota prevážaného tovaru vo forme tridsiadku (tretiny z hodnoty prevážaného tovaru) a tento poplatok už pripomína podobu cla ako ho poznáme v súčasnosti.

V období medzi 14. – 16. storočím panovníci zriaďovali colné stanice, ktoré zabezpečovali príjmy z tohto cla podľa tzv. smerníc, ktoré si vytvárali sami panovníci na svojom území. Rovnako aj z 18. a 19. storočia existujú záznamy o colných úradoch a poriadkoch a zaviedli sa tarify. V rokoch 1848-1849 boli zmeny v colnom poriadku, hlavne v regulácií ekonomickej situácie a zjednotení dovozných ciel v Rakúsku a Uhorsku.

V roku 1918 zánikom monarchie vznikli jednotlivé štáty, aj Československá republika, ktorá sa považovala za ekonomicky vyspelú krajinu. Colná a obchodná politika mali preto veľký význam. V roku 1919 bol vydaný zákon o colnom území a vyberaní cla a v roku 1921 vznikol nový systém colných prirážok. Rok 1927 bol jedným z najdôležitejších čo sa týka colnej politiky. Vznikol colný zákon č. 114/1927 Zb zo 14.7.1927, ktorý bol základom pre ostatné colné zákony. V období medzi 1948 – 1950 sa uskutočňovali prípravy na nový colný systém. Za významný medzník je považovaný aj deň 30.10.1947 keď bola podpísaná Všeobecná dohoda o clách a obchode GATT - General Agreement on Tariffs and Trade, a to 23 zmluvnými štátmi, ktoré sa dohodli na dodržiavaní 3 základných princípov:

- nediskriminovať vzájomný obchod, viazanosť klauzulou najvyšších výhod;
- ochraňovať vnútorný trh colnými sadzbami, nie obchodnými opatreniami;
- riešiť sporné otázky konzultáciami medzi zmluvnými stranami.

V roku 1947 bol vládou vydaný colný sadzobník, ktorého pravidlom bolo odstrániť kľzavé a dvojité sadzby a zaviesť nové sadzby, ktoré nebudú prevyšovať valorizačnú úroveň zodpovedajúcu aktuálnemu stavu kurzu koruny voči doláru.

V roku 1952 colná správa začala spadať pod Ministerstvo zahraničného obchodu, ktoré vykonávalo svoju činnosť cez Ústrednú colnú správu. V roku 1953 vznikol nový colný zákon č. 36/1953 zb., ktorý predstavoval základ pre socialistické colníctvo až do roku 1974, keď vznikol nový colný zákon č. 44/1974, ktorý bol v súlade s inými colnými zákonmi socialistického tábora. Po revolúcií v roku 1989 už tento zákon nebol žiaduci a následne v roku 1992 vznikol nový colný zákon č. 618/1992 Zb, ktorý spĺňal podmienky demokratickej republiky. Snaha o vstup Slovenskej republiky do Európskej únie si však vyžadovala ďalšie úpravy v zákone a priblíženie sa colnému kódexu Únie, preto 26.6.1996 vznikol colný zákon NR SR č. 180/1996 Z.z.¹

Všeobecne môžeme zhodnotiť, že už niekoľko desaťročí sa Európa snaží o integráciu, čo je významný posun vo vývoji a stúpa tiež počet integračných zoskupení aj po celom svete. WTO udáva aj aktuálny celkový počet obchodných dohôd, a ten sa od roku 1958 do roku 2019 zvýšil z dvoch dohôd na celkovo 294 dohôd, WTO tiež udáva 17 dohôd o colnej únii. Slovenská republika patrí od roku 2004 do Európskej únie, ktorá je významným integračným zoskupením vo svete a má 27 členských štátov. V roku 1968 vznikla colná únia, ktorá odstránila clá a iné obmedzenia vo vzájomnom obchode medzi členskými krajinami a stanovili sa spoločné colné sadzby v obchode s ostatnými krajinami v rámci spoločnej obchodnej politiky. V súčasnosti sa používa pojem jednotný, alebo vnútorný trh Európskej únie.²

1.2 Vymedzenie základných pojmov

Clo je nástrojom ovplyvňovania hospodárstva štátu. Môžeme ho definovať ako povinnú platbu, ktorá je vyberaná štátom z dovážaného alebo vyvážaného tovaru. Dovozy a vývoz tovaru je kontrolovaný colnými zložkami. Podmienky a postup pri výbere cla si určuje individuálne každá krajina. Clo je významný prvok najmä z hľadiska príjmu do štátneho rozpočtu ale tiež ako ochrana vnútorného trhu a domáceho hospodárstva pred nepriaznivým vplyvom zo zahraničia.

Clo je poplatkom, ktorý sa platí na colnej hranici štátu pri prechode tovaru. Colné hranice ale nemusia byť zároveň aj štátnymi hranicami, a to v prípade letísk, colných zón

¹ BALKO, Ladislav. *História genézy cla v medzinárodnom obchode*. Bratislava, Ekonóm, 2007. s.135. ISSN 1336-1562. [online]. Dostupné na: https://www.researchgate.net/publication/227379601_Historia_genezy_cla_v_medzinarodnom_obchode

² BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: SPRINT 2, 2019. s.98. ISBN 978-80-89710-51-5

alebo skladov. Clo je významným nástrojom na reguláciu tovarov vstupujúcich do krajiny.

Jeho hlavnými funkciami sú:

- fiškálna funkcia – zdroj príjmu do štátneho rozpočtu;
- ekonomická funkcia – rast cien tovaru, z dôvodu prirátania cla;
- ochranná funkcia – ochrana domácich výrobcov pred zahraničnou konkurenciou.³

Podľa Samuelsona, vlády rôznych krajín už stáročia využívajú rôzne obchodné nástroje, ako kvóty a clá, na zabezpečenie príjmu do štátneho rozpočtu a ovplyvňovanie vývoja v jednotlivých odvetviach. Na úvod definuje clo ako daň uvalenú na dovoz a kvótu definuje ako kvantitatívne obmedzenie dovozu. Clo rozdeľuje na:

- prohibičné – veľmi vysoké, znemožňujúce dovoz
- neprohibičné – nižšie clo, ktoré poškodzuje obchod, nie je však umrtvujúce pre obchod.

Účinkom cla je teda zvýšenie ceny, zníženie spotrebovaného a dovážaného množstva a zvýšenie domácej výroby. Tvrdí, že medzi clami a kvótami nie je veľký rozdiel, no existujú malé rozdiely. Hlavne to, že clo umožní prijať finančné prostriedky do rozpočtu, ktorými sa dá vynahradiť krajine škoda spôsobená uvaleným clom. Kvóta však posúva finančné prostriedky do vreciek dovozcov alebo vývozcov, ktorí majú povolenie alebo dovoznú licenciu. Ekonómovia sa teda zhodujú na tom, že clo je menším zlom.

Clo vyvoláva ekonomickú neefektívnosť. Strata, ktorú utrpia spotrebitelia po uvalení cla je vyššia ako príjem, ktorý dosiahne vláda a zisky, ktoré získajú výrobcovia. Preto definuje hlavné účinky pri zavedení cla:

- povzbudzuje neefektívnu domácu výrobu;
- vedie spotrebiteľov aby nakupovaný tovar zaťažený clom znížili pod efektívnu úroveň;
- zvyšuje príjmy vlády.⁴

Väčšina odborníkov sa zhoduje na 8 účinkoch cla pri zohľadnení všetkých hospodárskych sfér:

- účinok na štátne príjmy;
- účinok na spotrebu;
- protekcionistický účinok;
- redistribučný účinok;
- konkurenčný účinok;
- dôchodkový účinok;

³ KAŠŤÁKOVÁ Elena. – PULLMANOVA, Terézia. – SVOBODOVÁ, Valéria. *Operácie v zahraničnom obchode*. Bratislava: EKONÓM, 2010. s.93. ISBN 978-80-225-2998-3

⁴ SAMUELSON, Paul – NORDHAUS, William D. *Ekonomia*. Bratislava. Elita, 2000. s.728. ISBN 80-8044-059-X

- účinok na platobnú bilanciu;
- účinok na menový kurz.⁵

1.3 Spoločná obchodná politika a Colná únia

Ekonomické prostredie zasiahla v plnom rozsahu globalizácia. Ak spotrebiteľ nenájde žiadaný tovar na domácom trhu, získa ho ľahko na zahraničnom trhu. Prostredníctvom moderných technológií si ľahko porovná cenu, kvalitu a rozhodne sa pre najlepšiu alternatívu. Tieto možnosti vytvárajú tlak na výrobcov, ktorí musia hľadať čo najlepšie varianty výroby. Globalizáciu chápeme ako proces, ktorý vedie k integrácii krajín a vytvára jednotný ekonomický systém trhového hospodárstva.⁶

Zahraničnoobchodnú politiku vykonáva každý štát jednotlivo alebo v rámci integračného zoskupenia ku ktorému patrí. Európska únia ako svoje vonkajšie činnosti aktívne vykonáva spoločnú obchodnú politiku, medzinárodnú environmentálnu politiku, rozvojovú pomoc a spoluprácu s tretími krajinami. Spoločná obchodná politika začala v roku 2009 podpísaním Lisabonskej zmluvy. Cieľ spoločnej obchodnej politiky je hlavne v odstraňovaní prekážok a zapájania jednotlivých krajín do medzinárodného obchodu a podporovať rozvoj v oblasti životného prostredia a v sociálnej oblasti zjednotenie je významné hlavne v tom, že umožňuje voľný pohyb tovarov, služieb, kapitálu a osôb v rámci spoločného trhu. Spoločná obchodná politika sa dlhý čas vyvíjala. Za začiatok môžeme pokladať aj vznik colnej únie v roku 1968.⁷

Colná únia Európskej únie je komplikovaný systém, ktorý zahŕňa množstvo pravidiel ohľadom dovozu a vývozu tovarov do Európskej únie a tiež z Európskej únie. Colná únia vzniká na základe dohody štátov používať rovnaké colné sadzby a clá na výrobky z iných krajín. Členovia únie medzi sebou clá neplatia, to znamená, že na vnútornom trhu môžu podniky predávať svoje výrobky voľne, čo by bez colnej únie nebolo možné. Na vonkajších hraniciach však colníci prísne kontrolujú pohyb tovarov a tak chránia domáci vnútorný trh. Vykonávajú dohľad nad vývozom citlivých tovarov a zabezpečujú bezpečnosť. Colné činnosti únie zabezpečujú 16% svetového obchodu.

⁵ BALKO, Ladislav. *História genézy cla v medzinárodnom obchode*. Bratislava, Ekonóm, 2007. s.131. ISSN 1336-1562

⁶ PROCHÁZKOVÁ, Katarína – BEDNÁR, Richard. *Medzinárodný manažment a medzinárodné podnikanie*. Ekonóm, 2018. s.7. ISBN 978-80-225-4495-5

⁷ BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: SPRINT 2, 2019. s.136. ISBN 978-80-89710-51-5

V roku 1948 začala fungovať colná únia Benelux, do ktorej patrili Belgicko, Luxembursko a Holandsko. V roku 1951 sa k nim pripojili Nemecko, Taliansko a Francúzsko a založili Európske spoločenstvo uhlia a ocele. V roku 1957 vzniklo Európske hospodárske spoločenstvo. Dňa 1.7.1968 vznikla colná únia, ktorou boli zrušené obchodné clá v rámci Spoločenstva a bol zavedený Colný sadzobník. V roku 1993 sa zrušili colné kontroly na hraniciach.

Ustanovenia, ktoré sa zaoberajú voľným pohybom tovarov v rámci Únie sú v Zmluve o fungovaní Európskej únie. Cieľom colnej únie je spoločná obchodná politika a zohľadňovanie potrieb členských štátov. Rada EÚ a Európsky parlament odsúhlasili tzv. colný kódex, ktorý predstavuje základ riadenia v celom systéme.

Hlavné úlohy colných orgánov:

- výber ciel a nepriamych daní pri dovoze tovarov;
- sledovanie bezpečnosti výrobkov;
- kontrola dodržiavania environmentálnych predpisov a veterinárnych nariadení;
- ochrana pred nelegálnymi drogami, pašeráctvom, imigráciou;
- boj proti organizovanému zločinu;
- zber štatistických údajov o obchodných tokoch;
- mnoho ďalších...⁸

1.3.1 Program „Colníctvo 2020“

Program Colníctvo 2020 je akčným programom Európskej únie na obdobie rokov 2014 – 2020 a je založený na predchádzajúcich akčných programoch. Modernizuje a podporuje fungovanie procesov v colnom systéme pomocou spolupráce zúčastnených krajín, colných orgánov a úradov. Podporuje colné orgány pri ochrane záujmov hospodárstva Európskej únie. Program je financovaný grantmi, verejnými zákazkami, preplácaním nákladov na externých odborníkov.

Hlavné ciele programu:

- *vyvíjať, skvalitňovať a prevádzkovať informačné systémy pre colníctvo;*
- *určovať, rozvíjať a uplatňovať najlepšie pracovné a administratívne postupy;*
- *posilňovať zručnosti a kvalifikáciu colných úradníkov;*

⁸ Európska únia: *Politiky Európskej únie. Colná únia EÚ. Ochrana ľudí a uľahčenie obchodu. Colný systém.* Luxemburg. Úrad pre vydávanie publikácií EÚ, 2014. 16s. ISBN 978-92-79-24293-9. [online]. Dostupné na http://publications.europa.eu/resource/ellar/d2952894-b0b1-4f44-9c22-70eef7d07676.0020.02/DOC_1

- *zlepšovať spoluprácu medzi colnými orgánmi a medzinárodnými organizáciami, krajinami mimo EÚ, ostatnými orgánmi štátnej správy vrátane orgánov dohľadu nad trhom na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ, ako aj podnikov a organizácií zastupujúcich podniky.*

Priebežne sa v súvislosti s týmto programom vykonávali kontroly a hodnotenia, ktoré zohľadňujú financované aktivity, zaznamenávajú pokroky cieľov, efektívnosť, relevantnosť a sledujú pridanú hodnotu programu. Program sa vykonáva už 25 rokov a jeho súčasťou sú všetky krajiny EÚ a tiež šesť potencionálnych kandidátov. Program je významnou súčasťou colných systémov a politiky v jednotlivých krajinách. Zaoberá sa hrozbami pašovania, obchodovania so zakázanými tovarmi a buduje dôveru medzi colnými správami a hospodárskymi subjektmi.

Rozpočet na tento program bol stanovený na 522 943 000 EUR. Z toho 85 percent bolo určené na vývoj a modernizáciu informačných systémov. Táto modernizácia je finančne náročná, no poskytuje úspory z rozsahu, zabezpečuje jednotné vykonávanie predpisov a celkovú štandardizáciu. Toto technologické napredovanie zabezpečuje bezpečný spôsob spolupráce v každodenných činnostiach. Možno konštatovať, že tento program súvisí aj so stratégiou Európa 2020 a pomáha dosiahnuť jej cieľ, ktorým je udržateľný, inteligentný rast a fungovanie jednotného trhu.

Program Colníctvo 2020 významne napomohol colným správam prijať Colný kódex Únie, a tak zosúladiť výklad ustanovení a predpisov. Napomáha uľahčiť obchodovanie a tak chráni hospodárske záujmy v Únii.⁹

1.4 Možnosti ochrany vnútorného trhu

Medzinárodný obchod je významným faktorom rastu hospodárstva v Európskej únii. Vytvára množstvo pracovných miest, podporuje konkurenciu na trhu, inovácie a vytvára veľký výber tovaru a služieb pre spotrebiteľov. S týmto rýchlym vývojom medzinárodného obchodu vznikajú aj problémy v rámci svetového obchodu, ktoré sú zobrazené v tab. č. 1.

⁹ SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o hodnotení programu Colníctvo 2020 v polovici trvania. 2019. [online] Dostupné na <https://eur-ex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2020:0164:FIN:SK:PDF>

Tabuľka 1: Problémy v rámci svetového obchodu¹⁰

Problémy v rámci svetového obchodu			
Čínske trhové hospodárstvo	USA - Čína	Nadmerná produkcia ocele	USA - EÚ
Clá	Sociálne normy	Ochranné opatrenia týkajúce sa ocele	Národná bezpečnosť
	Globálne hodnotové reťazce		WTO
	Ochrana životného prostredia		

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Európsky dvor audítorov

Colnú politiku výrazne ovplyvňujú aj medzinárodné organizácie. Prvou colnou a obchodnou medzinárodnou dohodou bola Všeobecná dohoda o clách a obchode GATT z roku 1947, ktorá definovala podmienky obchodu zo zahraničím s ohľadom na colné sadzby. Dohoda GATT zaručovala, že dovezený tovar nebude znevýhodňovaný vyššou daňou ako tovar domáci. V roku 1995 ju nahradila WTO – Svetová obchodná organizácia, ktorá má 164 členov, ktorí predstavujú až 98% svetového obchodu. Členom je aj Európska únia. Cieľom WTO je odstraňovanie tarifných a netarifných prekážok v medzinárodnom obchode, zvyšovanie životnej úrovne a blahobytu v členských krajinách. Poskytuje priestor na rokovanie k problematike.

Za celé pôsobenie WTO sa dovozné clá v rámci členských krajín znížili priemerne o 15 percent, môžeme konštatovať, že takmer polovica obchodov dnes prebieha bezcolne. WTO podporuje slobodný, transparentný medzinárodný obchod a dodržiava tieto princípy:

- princíp nediskriminácie
- princíp transparentnosti, predvídateľnosti
- princíp zlepšenia zapojenia rozvojových a menej rozvinutých krajín do medzinárodnej deľby práce
- systém preskúmania obchodných politík
- systém riešenia sporov
- spolupráca s ďalšími medzinárodnými organizáciami
- odstraňovanie prekážok obchodu.

Mnohostranný obchodný systém je výborným prostredím na rozvoj hospodárstva.¹¹

¹⁰ Európsky dvor audítorov: Osobitná správa. Nástroje na ochranu obchodu: Systém ochrany podnikov v EÚ pred dumpingovým a subvencovaným dovozom funguje dobre. Luxemburg. Úrad pre vydávanie publikácií EÚ, 2020. 64s. ISBN 978-92-847-4989-8. [online]. Dostupné na https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr20_17/sr_trade_defence_instruments_sk.pdf

1.4.1 Colný sadzobník a colný kódex

Jednotlivé krajiny únie postupujú voči tretím krajinám jednotne a držia sa spoločných pravidiel a ochranu vnútorného trhu. Európska únia sa drží spoločného colného sadzobníka a colného kódexu. Colný kódex Únie sa ustanovuje Nariadením EÚ č. 952/2013 a jeho cieľom je stanoviť pravidlá a postupy, ktoré budú všeobecne platné na tovar, ktorý vchádza na colné územie EÚ, alebo je z neho vyvážený. Má ponúknuť právnu istotu a jednotnosť, ukončiť prechod na čisto elektronickú dokumentáciu, zjednodušiť a zjasniť predpisy, postupy, režimy. Colný kódex tiež ponúka rýchle režimy pre dôveryhodné podniky aby im uľahčil dokumentáciu ak pravidelne dodržiavajú predpisy. Toto nariadenie sa uplatňuje od 1.5.2016. Obsahuje colné predpisy práv a povinností v súvislosti s colným konaním, ktoré sa používajú na území EÚ.

Colný sadzobník je určený Harmonizovaným systémom a číselným označovaním Svetovej colnej organizácie. Toto číselne označenie tovaru sa využíva aj na štatistické zisťovanie prijatia a odovania tovaru z krajiny. Používa sa aj názov kombinovaná nomenklatúra. Takáto podoba predstavuje integrovaný colný sadzobník nazývaný TARIC, ktorý obsahuje kombinovanú nomenklatúru tovaru, colné sadzby, kvóty, preferenčné sadzby z podpísaných dohôd, colné suspenzie a iné.

Ďalšou možnosťou ochrany trhu sú nástroje proti nekalému obchodu ako je dumping, alebo subvencovaný dovoz, kde je uvalením antidumpingových ciel na určitú dobu znemožnený prístup týmto tovarom na vnútorný trh.¹²

1.4.2 Porovnanie smerov protekcionizmus a liberalizmus

Zahraničnoobchodná politika v hospodárskej politike štátu sa vyvíjala v 2 smeroch:

- protekcionizmus – obmedzoval obchod;
- liberalizmus – voľný obchod.

Ani jeden z týchto smerov však nemôže fungovať dlhodobo úspešne. Najdôležitejšie výhody a nevýhody protekcionistickej a liberalistickej obchodnej politiky zobrazujeme v tabuľkách nižšie.

¹¹ KAŠŤÁKOVÁ Elena. – PULLMANOVA, Terézia. – SVOBODOVÁ, Valéria. *Operácie v zahraničnom obchode*. Bratislava: EKONÓM, 2010. s.49. ISBN 978-80-225-2998-3

¹² BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: SPRINT 2, 2019. s.141. ISBN 978-80-89710-51-5

Tabuľka 2: Výhody a nevýhody protekcionistickej a liberalistickej obchodnej politiky¹³

Protekcionistická obchodná politika	
Výhody	Nevýhody
Rast zamestnanosti a miezd	Neefektívna rozdeľovanie príjmov z daní (podpora rozvojových programov)
Pokles spotreby (vyšší rast cien ako príjmov)	Strata ekonomického a politického kontaktu s vonkajším prostredím
Makroekonomická stabilita	Pokles hospodárskeho rastu
Ochranu neprosperujúcich odvetví na trhu	Slabé pôsobenie technológií a know-how zo zahraničia

Liberálna obchodná politika	
Výhody	Nevýhody
Širší sortiment a cenová ponuka pre spotrebiteľov	Silný tlak na domácich výrobcov od konkurencie
Štandardizácia výrobkov a znižovanie nákladov	Rozsiahle zásahy do finančného sektora (výmenné kurzy, konverzia meny)
Nové možnosti na znižovanie daní, odvodov	
Stabilizácia hospodárskej i monetárnej politiky	

Zdroj: vlastné spracovanie podľa BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*.

1.4.3 Nástroje zahraničnoobchodnej politiky

Každá krajina využíva rôzne nástroje na rozvoj, ochranu a korigovanie svojich zámerov voči zahraničiu. Každá krajina zavádza rôzne opatrenia aby ochránila svoje obchodné záujmy. Zásahy sú nevyhnutné v prípade keď zahraničný výrobca tlačí ceny nižšie ako sú výrobné náklady s cieľom ublížiť domácej výrobe. Tento dumping je častý v medzinárodnom obchodovaní a veľká časť opatrení sa týka práve boja proti dumpingu. Z pohľadu takejto koordinácie, hospodárska politika využíva dva základne prístupy: **autonómny a zmluvný**.

1.4.3.1 Autonómny prístup

Skupinu autonómnych nástrojov delíme na tarifné nástroje a netarifné nástroje. **Tarifnými nástrojmi** sú hlavne clá. Baláž definuje clo ako jednostranné opatrenie štátu a jeho zavedenie je vyústením určitého problému v krajine. Tvrdí, že clo je možné chápať ako najtransparentnejší obchodnopolitický nástroj a ako druh dane, ktorá sa platí za tovar prepravovaný cez colnú hranicu a je uvalené s cieľom ochrániť domáci trh. Clá delíme:

1. podľa účelu:
 - a. fiškálne – cieľom je získať finančné zdroje do štátneho rozpočtu

¹³ BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: SPRINT 2, 2019. s.118-120. ISBN 978-80-89710-51-5

- b. protekcionistické – cieľom je ochrana domácich výrobcov.
 - prohibívne – natoľko vysoké, že znemožňujú dovoz (cigarety, alkohol...);
 - antidumpingové – dodatočná prirážka k colným sadzbám;
 - vyrovnávacie – kompenzujú vzniknutú konkurenčnú výhodu dovozcu;
 - preferenčné – zvýhodnené sadzby pre niektoré krajiny v rámci dohôd – pre rozvojové alebo chudobné krajiny;
 - diferenčné – rôzne colné sadzby na rôzne druhy tovarov (výhodnejšia preprava, obdobie, ekologické aspekty a pod.);
 - výchovné – v rozvojových krajinách na podporu domácej produkcie ;
 - kompenzačné – tzv. trestom voči krajinám uplatňujúcim subvencie na export čo poškodzuje voľnú súťaž a dovozcu;
- c. odvetné – chápeme ako istú odvetu voči inej krajine za jej opatrenia
- d. negociačné – chápané ako vyjednávacie.

2. podľa výpočtu colných sadzieb

- a. špecifické - určí sa pevná sadzba za jednotku tovaru v príslušnej mene;
- b. valorické – určujú sa ako percentuálna sadzba z fakturovanej ceny tovaru;
- c. diferenciované – určujú sadzbu podľa ceny rovnakého tovaru, upravenú podľa konkrétnej situácie;
- d. kombinované – ich cieľom je zabrániť podfakturácií alebo inému znižovaniu základu na výpočet cla. Určia sa ako súčet podielu pevnej sadzby a podielu valorického zaťaženia ceny dovážaného tovaru;
- e. pohyblivé – určia colnú sadzu sezónne podľa aktuálnej hodnoty tovaru na domácom trhu.

Medzi tarifné nástroje patria aj vývozné subvencie, ktorých úlohou je hlavne podporiť domácich vývozcov nástrojmi ako sú dotácie, prémie, bonusy, rôzne financovanie domácej produkcie tovarov, ktoré by nahradili ich dovoz. Zmysel týchto subvencií je hlavne v tom, že zvyšujú zamestnanosť a šetria menové rezervy.

Netarifné nástroje

Liberalizáciou medzinárodného obchodu, globalizáciou a činnosťami WTO sa tarifné nástroje stále častejšie nahrádzajú netarifnými, ktoré nie sú až tak v rozpore so snahou o integráciu a rozvoj vo svete. Cieľom je chrániť domáci trh a hospodárstvo no na druhej strane tiež podporovať rozvoj jednotlivých krajín.

Baláž uvádza sedem kategórií:

- Kvantitatívne obmedzenia – ide hlavne o obmedzenie objemu tovarov pri dovoze alebo vývoze alebo rôzne formy kvót. Podmienky môžu byť určené sezónne, alebo bilaterálne podľa jednotlivých krajín. Výnimočne sa zvolí embargo ako úplný zákaz v prípadoch ohrozujúcich zdravie alebo z rôznych politických dôvodov. Takéto opatrenia sa presadzujú cez rôzne licenčné konania. Hlavne pri citlivých komoditných položkách ako sú napr. poľnohospodárske komodity a potraviny. Uplatňuje sa aj tzv. systém *first come - first served*, ktorý umožňuje dovoz prostredníctvom licencie do štátom povoleného objemu podľa poradia a preukázania potrebných dokumentov.
- Monopolistické opatrenia a kartelizácia – cieľom je kontrola cien a objemu tovarov, technologických podmienok štátom. Štát dozerá na činnosti spolupráce, ktoré vykonávajú monopolné organizácie, hlavne obmedzovanie kartelizácie, ktorá negatívne ovplyvňuje vývoj trhu.
- Technické opatrenia a prekážky – technická regulácia - požiadavkami na kvalitu, označenie, záruku a pod., sanitárne a fytosanitárne opatrenia – kvalita potravín a zdravotný stav plodín, administratívne prekážky – kvalitatívne certifikáty, dovozné povolenia, testovacie procedúry, kontrola možnej recyklácie obalov, preloženie technických atestov do domáceho jazyka, miera kontaminácie potravín farbivami a pod. Ďalšími prekážkami sú reštrikcie v servise – dovoz je podmienený využitím domácich špedičných firiem, poisťovacích služieb, marketingových spoločností a pod. Známy systém „Buy-local (national)“ je politikou preferujúcou domáce produkty pred dovozom.
- Finančné obmedzenia dovozu a kontrola cien – využívané minimálne, len v prípadoch kde sa očakáva mimoriadny zisk – patria sem napríklad kontroly výmeny devíz alebo platby v hotovosti vopred a pod.
- Antidumpingové opatrenia – v prípadoch keď sa zistí nepovolená podpora vývozu, štát ktorý je znevýhodnený môže začať antidumpingové konanie a v prípade preukázania nekalého obchodu uvaliť antidumpingové clo na elimináciu škôd.
- Automatické licenčné konania – neobmedzujú dovoz ale priebežne vykonávajú kontrolu množstva a cien dovážaných tovarov.
- Para – tarifné opatrenia – sem patria prírážky inde nezaradené, napríklad dodatočné zdaňovanie, administratívne poplatky, colné ohodnocovanie tovaru a pod.

1.4.3.2 Zmluvný prístup

Ďalšou skupinou sú zmluvné nástroje zahraničnoobchodnej politiky, ktoré sú výsledkom vzájomnej dohody krajín. Táto dohoda vzniká uzavretím dvojstranných, viacstranných alebo mnohostranných dohôd.

Dvojstranné zmluvy a dohody:

- Medzinárodné obchodné zmluvy – predstavujú politickú dohodu jednotlivých štátov a upravuje hospodárske vzťahy medzi nimi, uzatvárajú sa na dlhšie časové obdobie a stanovujú colné, daňové, dopravné, transferové otázky (arestačná doložka). Umožnenie určitých výhod z týchto zmlúv (recipročná doložka), zaviazanie partnerov narábať s tovarom, fyzickými a právnickými osobami zmluvnej krajiny ako so svojimi (paritná doložka), odstraňuje diskrimináciu (doložka najvyšších výhod);
- Medzinárodné obchodné dohody – nadväzujú na uzatvorenú medzinárodnú obchodnú zmluvu, no bližšie upravujú štruktúru a zameranie obchodných záväzkov
- Medzinárodné platobné a úverové dohody – význam týchto dohôd u nás klesol po zavedení systémov SEPA, Swift a rozšírením spoločnej meny, v rozvojových krajinách sú však stále dôležitým nástrojom pre zjednodušenie platobného styku;
- Dohody o hospodárskej, priemyselnej a vedecko-technickej spolupráci – tieto dohody uzatvárali členské štáty Európskej únie voči ostatným štátom v Európe. Cieľom bolo zabezpečiť budovanie plynovodov, ropovodov, dôležitých dopravných trajektov a pod.

Viacstranné a mnohostranné zmluvy:

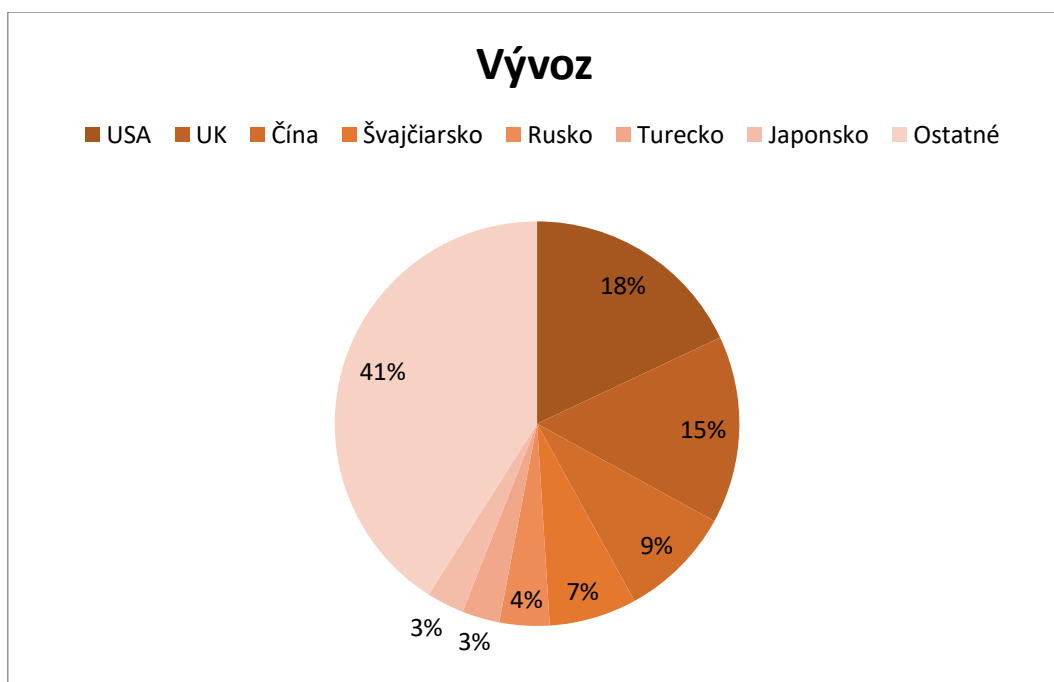
Keďže sa svetové hospodárstvo rýchlo rozvíja a je nevyhnuté koordinovať obchodné toky medzi krajinami a medzinárodnými organizáciami vznikajú viacstranné a mnohostranné dohody. Sú to napríklad zmluvy medzi členskými krajinami EÚ, NAFTA, EZVO ale aj zmluvy WTO a GATT. Fungovanie týchto zmlúv je založené na princípe nediskriminácie, národného zaobchádzania, predvídateľnosti, spravodlivej súťaže a podpore rozvoja ekonomických reforiem.¹⁴

¹⁴ BALÁŽ, Peter a kol. Medzinárodné podnikanie. Bratislava: SPRINT 2, 2019. S.121. ISBN 978-80-89710-51-5

1.5 Štruktúra dovozu a vývozu Európskej únie

Aby sme si ukázali aká dôležitá je colná politika pre Európsku úniu, musíme mať predstavu v akom množstve a s kým Európska únia obchoduje a hlavne aká je štruktúra dovozu a vývozu. Až 15 % celkového svetového obchodu patrí Európskej únii a obchod s tovarom výrazne prevyšuje obchod so službami. Európska únia je považovaná za jedného z najsilnejších obchodných partnerov a spolu s Čínou a USA tvoria najsilnejšiu trojicu vo svetovom obchode. Hodnota dovozu a vývozu medzi Európskou úniou a zahraničím predstavovala v roku 2019 až 4 067 miliárd EUR. Najväčší podiel na tejto hodnote malo Nemecko, a to až 29,6% na vývoze. Za nim nasledovali Holandsko, Francúzsko a Taliansko. Treba však zdôrazniť, že aj napriek týmto vysokým číslam, najviac obchodov prebieha práve v rámci EÚ a preto je vnútorný trh a jeho ochrana nesmierne dôležitá. Podľa zdrojov z Eurostatu za hlavných partnerov EÚ pri vývoze a dovoze tovaru do nečlenských krajín v roku 2019 považujeme tieto krajiny:

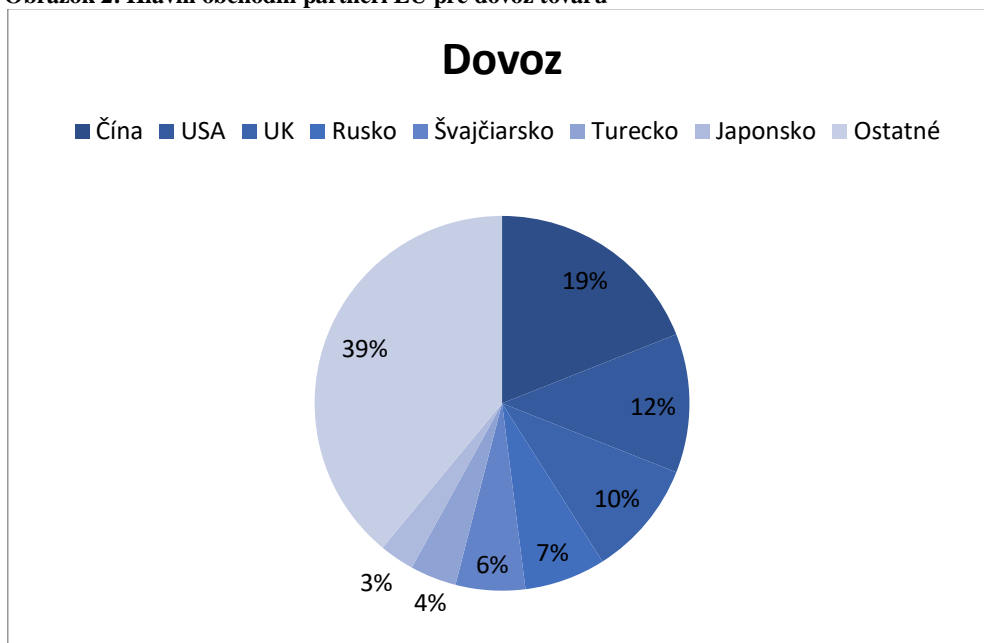
Obrázok 1: Hlavní obchodní partneri EÚ pre vývoz tovaru¹⁵

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov EUROSTAT

¹⁵ EUROSTAT. Statistic Explained. Medzinárodný obchod s tovarom. [online] Dostupné na https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/sk&oldid=485341

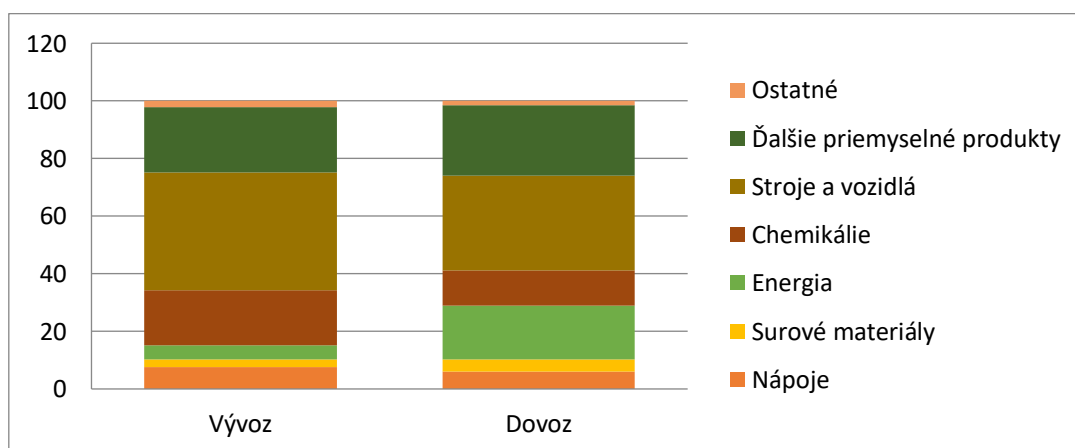
Obrázok 2: Hlavní obchodní partneri EÚ pre dovoz tovaru¹⁶

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov EUROSTAT

Čo sa týka štruktúry vývozu a dovozu Európskej únie za pozorovaný rok 2019, musíme povedať, že vývoz bol o 10,2% vyšší než dovoz. Najvyšší rozdiel bol zaznamenaný v energiách, kde je až štyrikrát väčší dovoz ako vývoz, no Európska únia to vyrovnáva strojmí, vozidlami a chemikáliami, ktorých podiel dovozu je nižší ako podiel vývozu. Presnejšie je to zobrazené na grafe nižšie:

Obrázok 3: Štruktúra dovozu a vývozu EÚ¹⁷

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov EUROSTAT

¹⁶ EUROSTAT. Statistic Explained. Medzinárodný obchod s tovarom. [online] Dostupné na https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/sk&oldid=485341

¹⁷ EUROSTAT. Statistic Explained. Medzinárodný obchod s tovarom. [online] Dostupné na https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/sk&oldid=485341

Po vstupe Slovenskej republiky do EÚ v roku 2004 sa u nás zmenili ekonomické väzby s inými krajinami. Boli odstránené bariéry obchodu, zvýšila sa konkurencia, zvýšili sa nároky na kvalitu výrobkov a vzrástla motivácia na inováciu. Čo sa týka štruktúry vyvázaných komodít zo SR, najväčší podiel majú automobily, karosérie a pneumatiky. Výroba týchto komodít je však závislá na veľkých medzinárodných spoločnostiach, z čoho vyplýva, že Slovenská republika by sa mala v najbližších rokoch zamerať na vyššiu diverzifikáciu komoditnej štruktúry a hľadanie ďalších odbytových možností napríklad v oblasti agropriemyslu, kde každoročne klesá podiel výrobkov na vývoze z krajiny. Medzi odvetvia, ktoré by mohli mať potenciál na vývoz v budúcnosti patria výrobky elektronického priemyslu (elektrické drôty, káble, transformátory), hutníckeho priemyslu (ploché valcované výrobky a drôty zo železa a ocele), strojárskeho priemyslu (stroje na spracovanie kaučuku, plastov, kovania, konštrukcie...), chemického priemyslu (prípravky na ústnu a zubnú hygienu), ťažobného priemyslu (cement), drevospracujúceho priemyslu (chemická drevná buničina, rezané drevo, výrobky staveného stolárstva).

Automobilový priemysel je významným odvetvím nášho hospodárstva, tvorí takmer 12% HDP krajiny a zamestnáva tisíce ľudí a tvorí vyše 40 % exportu krajiny. Elektrotechnický priemysel, informačné a komunikačné technológie sa rozvíjajú veľmi rýchlo a podiel tohto priemyslu na vývoze z republiky bol v roku 2015 takmer 24%. Rozvíjajúci sa je hlavne priemysel s informačnými technológiami – najmä centrá IBM, HP, Dell, Accenture a Emerson.

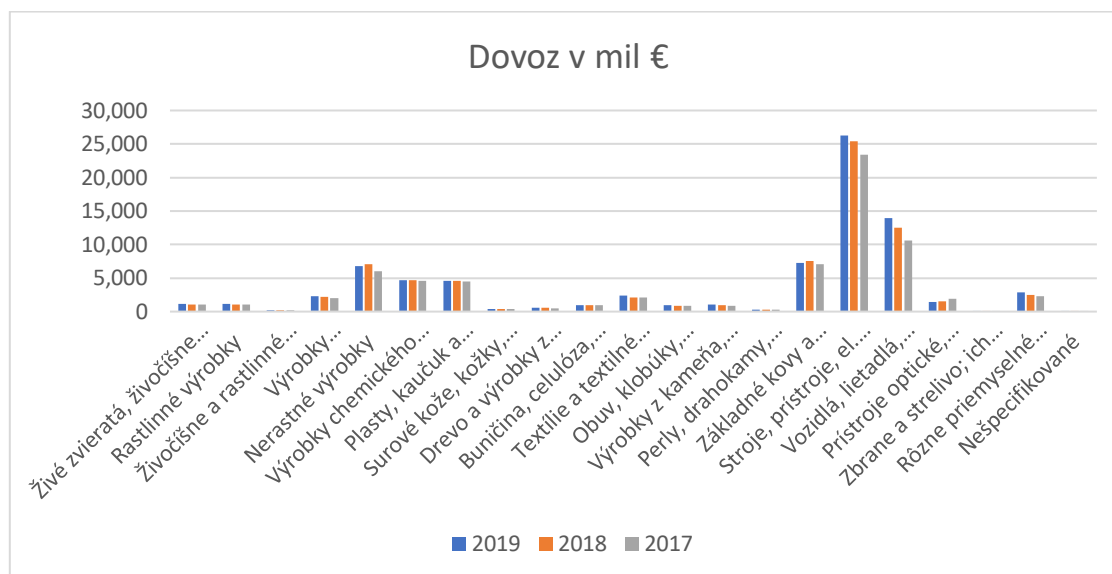
Ďalej obranný priemysel je pre SR zaujímavou oblasťou vo výrobe techniky a materiálu pre ozbrojené sily. Oblasť energetiky je strategické odvetvie kde môžeme využiť svoje skúsenosti v oblasti výstavby, prevádzky a vyradovania jadrových reaktorov.

Poľnohospodárstvo má napriek nízkemu podielu na vývoze veľký význam na našom hospodárstve. V rámci proexportnej politiky máme možnosti vyvážať mäso, mlieko, ovocie, živé zvieratá a z rastlinných komodít jednotlivé obilniny a olejniny. Je dôležité naďalej propagovať v zahraničí kvalitné slovenské vína, syry, pivo a minerálne vody a vyhľadávať potenciál na odbyt v aj v krajinách mimo EÚ.

Pri obchodoch sa Slovenská republika opiera hlavne o globálne dohody v rámci Svetovej obchodnej organizácie, dohody Európskej únie a medzinárodné bilaterálne dohody a hospodárskej spolupráci. Slovensko má otvorenú a exportne zameranú ekonomiku, no takmer 91 % exportu smeruje do krajín Únie. Slovensko by sa malo v budúcnosti zamerať aj na obchod s tretími krajinami. Slovenská republika po vstupe do EÚ prevzala všetky medzinárodné obchodné zmluvy, colné sadzby, opatrenia a predpisy

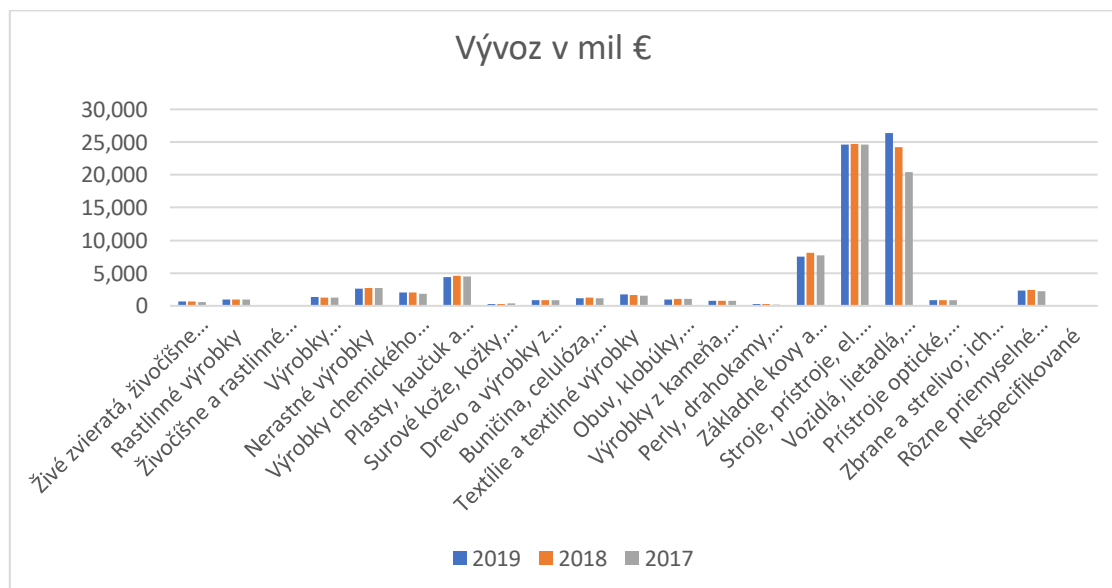
platné v EÚ, a preto sa môže aktívnejšie zapájať a prezentovať slovenských výrobcov v exportných odvetviach pred WTO a tretími krajinami.¹⁸

Obrázok 4: Dovozy tovaru v mil. EUR¹⁹

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov Štatistického úradu

Obrázok 5: Vývozy tovaru v mil. EUR²⁰

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov Štatistického úradu

¹⁸ Ministerstvo hospodárstva SR: Multilaterálne obchodné vzťahy. WTO. Antidumpingové opatrenia. 2021 [online]. Dostupné na: <https://www.economy.gov.sk/obchod/multilateralne-obchodne-vztahy/wto/nepolnohospodarske-vyroby-a-wto/antidumpingove-opatrenia>

¹⁹ Štatistický úrad SR: Data cubes. Celkový dovoz a vývoz podľa harmonizovaného systému, 2020. [online] Dostupné na http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/zo2001rs/v_zo2001rs_00_00_00_sk

²⁰ Štatistický úrad SR: Data cubes. Celkový dovoz a vývoz podľa harmonizovaného systému, 2020. [online] Dostupné na http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/zo2001rs/v_zo2001rs_00_00_00_sk

1.6 Hospodárska spolupráca EÚ s Čínskou ľudovou republikou

Čínska ľudová republika sa stala významným obchodným partnerom Európskej únie po tom ako transformovala svoju ekonomiku z centrálne plánovanej na trhovo orientovanú ekonomiku. Stala sa jedným z najväčších vývozcov a dovozcov na svete. Za najrozvinutejšie pokladáme pobrežné oblasti, kde sa realizuje výroba pre vývoz z krajiny. Menej rozvinuté pokladáme stred a západ krajiny kde prebieha program reštrukturalizácie a rozvoja priemyslu. Vláda investuje do rozvoja prepravy a neustále podporuje modernizáciu digitálnych technológií. Posledné roky sa sústreďí tiež na ochranu životného prostredia.

Medzi pozitíva Čínskeho fungovania hospodárstva by sme zaradili najmä dynamicky rastúcu ekonomiku so širokým záberom, stabilné štátne podniky a rastúci súkromný sektor, politickú a fiškálnu stabilitu, postupné zapájanie sa do globálnych združení, napríklad WTO a vyrovňovanie závislostí na exporte rastúcou domácou spotrebou. Za negatívum považujeme politické zásahy do podnikateľského prostredia a veľmi malú vymožitelnosť práva. Európska únia má vytvorené partnerstvo s Čínskou ľudovou republikou na základe obchodnej a kooperačnej dohody z roku 1975, no spolupráca sa stále rozširuje. Pravidelné sa konajú summity kde sa rokuje o priemysle, vzdelávaní, colnej politike, sociálnych záležitostiach, energetike a ochrane spotrebiteľov.²¹

Základ strategického partnerstva Európskej únie a Čínskej ľudovej republiky je položený aj v dokumente Strategický program EÚ – Čína 2020.

Program sa venuje bodom:

- Mier a bezpečnosť;
- Prosperita – investovanie, výmena priemyselných informácií, poľnohospodársky výskum, doprava, infraštruktúra;
- Udržateľný rozvoj – spoločná zodpovednosť v oblastiach ako veda, technológia, energetika, zmena klímy, ochrana životného prostredia, regionálna politika;
- Medziľudské výmeny – kultúra, ochrana spotrebiteľa, clá a pod.²²

²¹Ministerstvo zahraničných vecí a Európskych záležitostí SR: Informácia „Stav a možnosti hospodárskej spolupráce Slovenskej republiky a Čínskej ľudovej republiky“. [online]. Dostupné na: <https://www.mzv.sk/documents/10182/1677593/Hospod%C3%A1rska+spolupr%C3%A1ca+medzi+SR+a+%C4%8C%C3%ADnou+materi%C3%A1l.pdf/86410367-0901-42eb-803d-79b6a4dfba36>

²²EU - China 2020 Strategic Agenda for Cooperation. [online]. Dostupné na: http://publications.europa.eu/resource/cellar/16afddd8-1f6d-491a-8e31-1d614659f395.0022.02/DOC_2

Čínska ľudová republika predstavuje pre Európsku úniu dôležitého obchodného partnera pre spoluprácu čo sa týka oblastí výskumu, vedy, technológií a inovácií. Je dôležité využiť tieto príležitosti na hospodársky rozvoj a presadzovanie našich záujmov, no zároveň eliminovať riziká a negatívne dopady, ktoré môžu vyplývať z týchto vzťahov ako si ukážeme v tejto práci.

2 Ciele a metodika práce

Na to aby podnikanie efektívne fungovalo, je nutné porozumieť, dodržiavať a prispôbiť sa legislatívnym opatreniam a ekonomickým pravidlám. Keďže vzniká stále viac a viac podnikov a rastie konkurencia, je nutné udržať sa na trhu, neustále zefektívňovať prácu, zlepšovať pracovné postupy a sledovať dianie na trhu. Slovenská republika má malý trh a preto môžeme povedať, že zahraničný obchod je významným prvkom pri udržiavaní rovnováhy a zachovania hospodárskeho rastu na Slovensku aj v každej členskej krajine.

Ako sme spomínali v úvode, práve clo je významným nástrojom na ovplyvňovanie hospodárstva štátu, a to najmä z hľadiska získavania príjmov do štátneho rozpočtu ale aj ako ochrana pred negatívnym pôsobením zo zahraničia. Využitím rôznych materiálov, domácej a zahraničnej literatúry, internetových zdrojov a štatistických údajov, ktoré máme k dispozícii sme si danú problematiku našťudovali a stanovili si cieľ tejto diplomovej práce. Na dosiahnutie hlavného cieľa musíme najprv vyriešiť aj nasledovné čiastkové ciele.

Cieľom diplomovej práce je charakterizovať problematiku colnej politiky v Európskej únii a vysvetliť nástroje, ktoré Európska únia využíva na fungovanie colnej únie a tiež analyzovať dopad jej politiky na celkové hospodárstvo únie. Dôležité je poukázať na spolupráce Európskej únie s tretími krajinami, identifikovať citlivý tovar a vplyv colnej politiky na toto odvetvie. Čiastkovým cieľom tejto diplomovej práce je aj poukázať na nekalé praktiky podnikania dovozcov do Európskej únie a vysvetliť ako Európska únia chráni domáci priemysel prostredníctvom colnej politiky pred týmito nekalými praktikami.

Vysvetlíme podstatu dumpingu a spôsob jeho využívania v medzinárodnom obchode, vysvetlíme opatrenia, ktoré štáty prijímajú na zamedzenie týchto dumpingových obchodov a vysvetlíme význam týchto opatrení na konkrétnych prípadoch. Cieľom bude tiež poukázať na to, či má prijímanie antidumpingových a vyrovnávacích ciel význam pre ochranu odvetvia a či sa v súčasnosti dostatočne využívajú možnosti na ochranu pred antidumpingovým dovozom do krajiny. Otázkou je či majú podnikatelia dostatočné informácie a vedomosti o možnostiach ochrany pred takýmto dovozom, o nákladoch na takéto konanie, o tom ako také antidumpingové konanie prebieha a ako dlho trvá.

Prvá časť tejto diplomovej práce má teoretický charakter, kde sme si stanovili cieľ poukázať na vývoj samotného cla od jeho začiatkov až po aktuálny stav, definovali sme si základné pojmy a vysvetlili dôležité účinky cla. Analyzovali sme Spoločnú obchodnú politiku a Colnú úniu, jej úlohy, postavenie a plány do budúcnosti. Rozobrali sme nástroje a prístupy colnej politiky, ktorými únia bojuje proti vplyvom zo zahraničia, chráni domáci trh, obmedzuje nekalé praktiky a koriguje svoje zámery voči zahraničiu. V stručnosti sme zobrazili štruktúru vývozu a dovozu v Európskej únii a tiež štruktúru vývozu a dovozu Slovenskej republiky.

V hlavnej časti práce bližšie analyzujeme citlivé odvetvia a vplyv týchto odvetví na hospodárstvo Európskej únie. Keďže malý trh Slovenskej republiky neumožňuje pokryť všetky potreby obyvateľov a krajiny, zahraničný obchod je aj pre našu krajinu nesmierne dôležitý. Dovoz tovarov z krajín mimo Európskej únie však podlieha colným sadzbám vo výške určenej v colnom sadzobníku. Mimoriadny význam má zahraničný obchod aj z hľadiska vývozu a umiestňovania našich produktov na zahraničnom trhu. Budeme sa venovať príčinám a dopadom nekalého obchodu, bojom proti dumpingu, antidumpingovým konaniam a opatreniam a celkovo ochrane domáceho priemyslu pomocou colnej politiky.

Práca je rozdelená na niekoľko kapitol, kde sme zobrazovali problematiku colnej politiky z rôznych dostupných zdrojov slovenskej a zahraničnej literatúry, internetových zdrojov a vychádzali sme z dostupných štatistík na jednotlivých portáloch. Vo všeobecnosti je veľmi využívanou metódou, **metóda analýzy**, ktorú sme využili aj my pri počiatocnom získavaní informácií, selekcií údajov a zhodnocovaní poznatkov skúmanej problematiky. Analyzovali sme vývoj colnej politiky doma i v zahraničí, aktuálny stav a tiež sme sa zamýšľali nad prognózami do budúcnosti. Analyzovali sme možnosti ochrany vnútorného trhu prostredníctvom colnej politiky a jej nástrojov. Poznatky zistené analýzou zhrnieme a sformulujeme v závere pomocou **metódy syntézy**.

Využili sme **metódu abstrakcie**, ktorou sme pri zbere údajov vyselekovali nedôležité údaje od tých podstatných. **Metódou komparácie** sme v prvej časti porovnávali dva dôležité smery, ktorými je možné uplatňovať zahraničnoobchodnú politiku a to smery protekcionizmu a liberalizmu, kde sme si zobrazili aj tie najvýznamnejšie výhody a nevýhody v ich uplatňovaní.

A tiež sme porovnávali dve možnosti uplatňovania nástrojov colnej politiky, ktoré colná politika využíva pri realizácii svojich zámerov a to autonómny prístup, kde pracuje s tarifnými a netarifnými prostriedkami a zmluvný prístup, kde využíva na dodržiavanie

pravidiel rôzne zmluvy a dohody uzatvorené medzi dvomi alebo viacerými štátmi. Veľmi dôležitými v tejto diplomovej práci sú aj **grafické metódy**, kde sme na prehľadných grafoch zobrazovali zistené poznatky. Najmä časť s prehľadom o dovoze a vývoze tovarov zo Slovenska je doplnená o prehľadné grafy, ktoré jasne zobrazujú prehľad obchodov za posledné roky. Nesmierne dôležité sú aj **štatistické metódy**, ktorými v práci vieme prehľadne poukázať na zistené údaje a informácie. Štatistické metódy sme využívali najmä v hlavnej časti, kde sme poukazovali na zmeny v makroekonomických a mikroekonomických ukazovateľov na skúmaných troch prípadoch. A to pred, počas a po skončení antidumpingového konania.

3 Výsledky a diskusia

3.1 Problematika dumpingu v medzinárodnom obchode

Ako sme už naznačili v prvej časti, vývoj medzinárodného obchodu ovplyvňujú rôzne aspekty, ktoré do určitej miery štát koriguje aj colnou politikou. Jedným z ekonomických problémov je aj prípad keď na trhu prevažuje ponuka nad dopytom a podnikatelia sú nútení znižovať ceny v snahe získať ďalších odberateľov. Ak je znižovanie cien výsledkom znižovania nákladov, ide o legálny spôsob podnikania, ak však znižovanie cien je uskutočňované tým, že náklady sú financované z iných zdrojov ide o nelegálnu, tzv. nekalú súťaž. Hovoríme tomu cenový dumping, teda cenové podvádzanie. Dumpingová cena je cena, ktorá je výrazne nižšia ako cena za ten istý tovar alebo službu konkurencie na tom istom trhu. Dumpingová cena nepokrýva ani náklady vynaložené na daný tovar alebo službu a to v záujme likvidácie konkurencie alebo získania podielu na novom trhu.

V zásade môžeme dumping definovať ako situáciu medzinárodnej diskriminácie v cenách keď je cena výrobku pri predaji v krajine dovozu nižšia ako cena takéhoto výrobku vo vyvážajúcej krajine. Zdá sa, že dumping je jednoduché definovať porovnaním cien na trhoch, no v skutočnosti ide o súhrn mnohých analytických krokov, ktorých cieľom je určiť vhodnú cenu na trhu krajiny vývozu - „normálnu hodnotu“ a cenu na trhu krajiny dovozu „vývoznú cenu“ a na základe takto určených cien uskutočniť porovnanie.²³

3.1.1 Identifikácia a určenie dumpingu

Ako prvú definujeme **Normálnu hodnotu**. Tá predstavuje cenu platenú v bežnom obchode v krajine vývozu. Ak sa v krajine vývozu výrobok nevyrába, normálnu hodnotu je možné stanoviť podľa cien iných výrobcov, resp. predávajúcich. Do úvahy sa berú ceny platené nezávislými zákazníkmi. Na určenie normálnej hodnoty sa použije predaj výrobku určeného na domácu spotrebu, ak objem tohto predaja je v rozsahu 5 % a viac objemu predaja daného produktu do EÚ. V prípade, že predaj podobného výrobku neexistuje, použijú sa na porovnanie náklady na výrobu navýšené o náklady administratívne, predajné, všeobecné a zisk. Ak sú ceny výrobku na trhu krajiny vývozu nižšie ako sú výrobné náklady, nepovažujeme to za bežný obchod a nie je braný do úvahy pri výpočte normálnej hodnoty. Výnimkou je preukázanie, že takéto ceny sú určené z dôvodu realizovania

²³ WTO: Technické informácie o antidumpingových opatreniach. [online]. Dostupné na WTO | Anti-dumping - Technical Information

obchodu v dlhom období a vo veľkých množstvách v primeranom období, ktoré predstavuje 6 - 12 mesiacov. Na to aby boli pokryté náklady počas tohto obdobia musia byť ceny, ktoré sú nižšie ako náklady v čase predaja, v čase prešetrovania vyššie ako je vážený priemer nákladov. Náklady sú počítané podľa údajov strany, ktorá je súčasťou prešetrovania a v súlade s platnými účtovnými predpismi danej krajiny. Ak takéto údaje nie sú v dostatočnej miere k dispozícii, použijú sa údaje iných výrobcov v tej istej krajine.

Čiastka môže byť stanovená:

- ako vážený priemer hodnôt určených pre iných vývozcov v prešetrovaní;
- skutočná hodnota použitá na výrobu iného výrobku tej istej kategórie v bežnom obchode;
- pomocou inej metódy, ak takto stanovená hodnota nepresiahne zisk bežne dosahovaný inými vývozcami.

Ak sa počas vyšetovania zistia deformácie na základe, ktorých nebude možné použiť domáce ceny v tejto krajine, normálna hodnota bude vytvorená na základe nákladov na výrobu a predaj, pričom môže Komisia použiť údaje:

- náklady na výrobu a predaj v reprezentatívnej krajine;
- nedeformované medzinárodné ceny, náklady, referenčné hodnoty;
- domáce náklady, kde možno preukázať, že nie sú deformované.

Takto vytvorená normálna hodnota zahŕňa nedeformovanú a primeranú sumu na administratívne, predajné a všeobecné náklady a zisk.

Za výrazné deformácie považujeme situáciu, keď vykazované ceny a náklady nie sú výsledkom voľného pôsobenia trhových síl ale sú ovplyvnené zasahovaním vlády. Pri vyhodnocovaní existencie deformácií sa prihliada aj na skutočnosti:

- trh zásobovaný podnikmi, nad ktorými vykonávajú dozor orgány vyvážajúcej krajiny,
- zásahy štátu do cien alebo nákladov,
- politika v prospech domácich dodávateľov a iné ovplyvňovanie voľného trhu,
- nedostatočné uplatňovanie predpisov konkurzného, majetkového práva a práva obchodných spoločností,
- deformácia mzdových nákladov,
- prístup k finančným prostriedkom poskytovaným inštitúciami, ktoré plnia ciele verejnej politiky a nekonajú nezávisle od štátu.

Ak má Komisia dôkazy o existencii deformácií, vypracuje a zverejní správu s podrobnosťami a zaradí ju do spisu. Pri každom prešetrovaní, v ktorom bude správa

použitá, musia mať dotknuté strany možnosť na doplnenie a pripomienkovanie. Pri vyhodnocovaní dôkazov Komisia zohľadňuje tieto pripomienky a ak zistí, že existujú výrazné deformácie a rozhodne sa začať prešetrovanie, oznámi to v oznámení o začatí prešetrovania a naďalej zbiera údaje potrebné na vytvorenie normálnej hodnoty .

Ak je dovozca výrobku z krajiny, ktorá nie členom WTO, normálna hodnota sa určuje na základe ceny a zistenej hodnoty z reprezentatívnej krajiny, alebo na základe ceny z tretej krajiny voči iným krajinám. Reprezentatívna krajina musí predstavovať spoľahlivé informácie dostupné v čase výberu. Ak je takýchto krajín viac, uprednostnia sa krajiny s potrebnou úrovňou sociálnej a environmentálnej ochrany.

Vývozná cena je cena, ktorá je zaplatená za výrobok pri jeho vývoze z krajiny vývozu do EÚ. Ak takáto cena neexistuje alebo sa nedá z iných dôvodov určiť je možné ju určiť na základe ceny, za akú sa prešetrovaný výrobok prvýkrát predá nezávislému kupujúcemu. Vtedy je nutné vykonať úpravu všetkých nákladov, a to aj ciel a daní, vzniknutých medzi dovozom a ďalším predajom. Položky, ktoré sú upravované sú zvyčajne znášané dovozom, a to vrátane nákladov na dopravu, poistenie, manipuláciu, nakladanie, ciel, daní v dovážajúcej krajine.

Medzi takto získanými údajmi o vývoznej cene a normálnej hodnote výrobku sa vykoná **porovnanie**, a to za rovnakých podmienok, v rovnakom čase, na rovnakej úrovni obchodu a s rešpektovaním odchýlok. V prípadoch keď ceny nie je možné takto porovnať, prihliada sa na napríklad na fyzické vlastnosti, dovozné platby, nepriame dane, zľavy, rabaty, množstvá, úroveň obchodu, náklady na dopravu, balenie, úver, provízie a menové prepočty a iné.

Existencia dumpingových rozpätí počas prešetrovaného obdobia je stanovená na základe porovnania váženého priemeru normálnej hodnoty a váženého priemeru cien všetkých vývozných transakcií do EÚ alebo porovnaním individuálnych normálnych hodnôt a vývozných cien do EÚ v jednotlivých transakciách. Dumpingové rozpätie je čiastka, o ktorú je normálna hodnota vyššia ako vývozná cena. V prípadoch keď sa dumpingové rozpätia odlišujú, možno stanoviť vážený priemer dumpingového rozpätia.²⁴

²⁴ NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2016/1036 z 8. júna 2016 o ochrane pred dumpingovými dovozmi z krajín, ktoré nie sú členmi Európskej únie. [online]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:02016R1036-20180608&from=EN#tocId4>

V colnej politike sa vyskytuje aj termín **dumpingová ujma**, pod ktorou rozumieme významné narušenie domáceho podnikania, resp. spomalenie jeho vývoja, ktoré je spôsobené dovozom tovaru s dumpingovou cenou. Určenie ujmy na základe článku VI GATT z roku 1994 sa zakladá na dôkazoch a preskúmaní okolností, t.z. objemu a vplyvu takýchto dumpingových dovozov. Na účely tejto dohody pod pojmom domáci priemysel rozumieme domácich výrobcov, ktorí vyrábajú rovnaký alebo podobný produkt, a ktorých produkcia zobrazuje podstatnú časť celkovej domácej výroby.²⁵

3.1.2 Antidumpingové konanie

Pred dumpingovým konaním je však možné chrániť sa. Za ochranu proti takémuto dovozu považujeme uloženie **antidumpingového cla**, resp. vyrovnávacieho cla. Na začatie antidumpingového konania je potrebné aby domáci výrobcovia dokázali, že naozaj ide o dumping a hrozí skutočná škoda domácemu priemyslu v prípade, že nebudú prijaté vhodné antidumpingové opatrenia. Ďalej sa dôkladne skúma objem dovozov a skutočnosť či naozaj došlo k cenovému podvodu. Hodnotia sa hlavne faktory ako pokles odbytu domácich výrobkov, produktivity, ziskov, podielov na trhu, investícií, kapitálovej návratnosti a zamestnanosti.

Antidumpingové konanie prebieha dotedy kým je dumpingové rozpätie menšie ako 2 percentá vývozných ceny, resp. môžeme povedať že je zanedbateľné. Cieľom antidumpingového konania je zaviesť antidumpingové clo, alebo prinútiť takéhoto dovozcu zvýšiť cenu, alebo znížiť objem dovozu na bezpečnú úroveň. Antidumpingové opatrenie môže byť v platnosti maximálne 5 rokov.²⁶

Podľa nariadenia EÚ 2016/1036 o ochrane pred dumpingovými dovozmi z krajín, ktoré nie sú členmi Európskej Únie môžu byť antidumpingové opatrenia uložené len ak dovoz spĺňa podmienky:

- dovoz je dumpingový
- dochádza k ujme alebo hrozí ujma pre odvetvie EÚ, ktorá vyrába podobná výrobok
- existuje súvislosť medzi dumpingovými dovozmi a značnou ujmov
- antidumpingové opatrenie nesmie byť proti záujmu EÚ

²⁵ WTO. Marrakešská dohoda o založení Svetovej obchodnej organizácie. [online]. Dostupné na: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/04-wto_e.htm

²⁶ Ministerstvo hospodárstva SR: Multilaterálne obchodné vzťahy. WTO. Antidumpingové opatrenia. 2021. [online]. Dostupné na: <https://www.economy.gov.sk/obchod/multilaterálne-obchodné-vzťahy/wto/nepolnohospodarske-vyrobky-a-wto/antidumpingove-opatrenia>

Tieto opatrenia sú väčšinou:

- v podobe hodnotového cla - percentuálny podiel dovoznnej hodnoty daného výrobku
- v podobe osobitných ciel – pevne stanovená cena na určité množstvo, napríklad 1000 EUR/ t
- v podobe cenového záväzku – záväzok dodržiavať minimálne dovozné ceny.

Takto určené clá zbierajú vnútroštátne colné orgány v jednotlivých krajinách Európskej únie a platia ich dovozcovia. Dozovcovia majú možnosť žiadať o náhradu zaplatených ciel v prípade, že sú schopní preukázať, že dumpingové rozpätie odstránili alebo znížili. Toto nariadenie je v platnosti od 20. júla 2016 a nahradilo pôvodné nariadenie ES č. 1225/2009.²⁷

Podanie podnetu na antidumpingové prešetrovanie je detailne opísané v príručke od Európskej komisie a dostupné na internetovej adrese pre všetkých. V podnete by mali navrhovatelia čo najpresnejšie opísať dôvod podania návrhu a podložiť dôkazmi. Podnet by mal obsahovať všeobecné informácie ako sú osobné údaje navrhovateľa, opis dumpingového výrobku, krajiny jeho pôvodu a známe dotknuté strany. Je nutné podložiť aj dôkazy, ktoré vysvetľujú existenciu dumpingu, ujmy a potrebné súvislosti. Ako sme už spomínali vyššie, nízka cena výrobku ešte nie je dôkazom dumpingu. O dumpingový dovoz ide vtedy, ak sa výrobok predáva na vývoznom trhu za cenu nižšiu ako je jej normálna hodnota.

Je dôležité aby podnet obsahoval porovnanie vývoznnej ceny a normálnej hodnoty. Komisia následne zašle potvrdenie o doručení podnetu a do 45 dní rozhodne, či začne prešetrovanie v uvedenej veci. Ešte predtým sa obráti na známych výrobcov v EÚ, vykoná preskúmanie reprezentatívnosti a vyberie vzorku, ktorá sa zúčastní prešetrovania. Aby začalo prešetrovanie, podnet musí byť podporený minimálne polovicou výrobcov, ktorí tvoria minimálne štvrtinu celkovej výroby dotknutého výrobku v EÚ.

V prípade, že sú podmienky splnené, Komisia oznámi začatie prešetrovania v Úradnom Vestníku EÚ a zašle dotazníky na vyplnenie výrobcom z EÚ, vývozcom, prepojeným a neprepojeným dovozcom, dodávateľom a používateľom, ktorí majú na vyplnenie lehotu

²⁷NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2016/1036 z 8. júna 2016 o ochrane pred dumpingovými dovozmi z krajín, ktoré nie sú členmi Európskej únie. [online]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R1036&from=SK>

30-37 dní. NA základe preskúmania dôkazov musí Komisia uložiť predbežné opatrenia najneskôr do 8 mesiacov a konečné opatrenia do 14 mesiacov od začiatku konania.²⁸

3.1.3 Antisubvenčné konanie

Podobnú úlohu zohrávajú aj antisubvenčné opatrenia a vyrovnávacie clá. Podľa Nariadenia Európskej únie 2016/1037 sa vyrovnávacie clo uplatňuje na vyrovnávanie účinkov, spôsobujúcich ujmu z dôvodu subvencovaného dovozu. Vyrovnávacie clá sú nástrojom na obnovu spravodlivej hospodárskej súťaže. Na uvalenie cla musia byť splnené podmienky:

- Dovoz podlieha zvýhodneniu subvenciou
- Vznikla ujma výrobcovi v Európskej únii
- Existuje príčinná súvislosť medzi ujmou a týmto dovozom
- Uložené antisubvenčné opatrenia nie je proti záujmu EÚ, t.z. že opatrenia nesmú byť pre EÚ škodlivejšie ako samotný subvencovaný dovoz.

Subvencia je finančným príspevkom, ktorý poskytuje vláda mimo krajín Európskej únie odvetviu v podobe grantu, daňových úľav, úverom a podobne, a to spôsobuje týmto dovozcom výhodu. Považuje sa to za narušanie hospodárskej súťaže na trhu Európskej únie. V prípade subvencovaného dovozu je rovnako ako pri dumpingovom dovoze možné podať podnet na začatie prešetrovania Európskej komisii. Tá posúdi dôkazy a rozhodne do 45 dní, či začne prešetrovanie. Ak Komisia rozhodne, že uloží opatrenia, tie môžu mať formu:

- valorického cla – percentuálny podiel dovoznej hodnoty;
- špecifického cla – pevná hodnota na určité množstvo dovážaného tovaru, napr. 100 EUR/tonu;
- cenového záväzku – vývozov záväzok dodržiavať minimálne dovozné ceny na tovar.

Clá sú vybrané colnými orgánmi štátov EÚ. Vývozovia sa rozhodujú či príjmu opatrenia alebo odstránia subvencie. Tieto antisubvenčné pravidlá aplikované európskou úniou vychádzajú z noriem Svetovej obchodnej organizácie WTO.²⁹

²⁸Európska komisia: Ako podať antidumpingový podnet (príručka). [online]. Dostupné na: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/december/tradoc_120021.pdf

3.1.4 Definícia dumpingu v článku VI GATT

V predchádzajúcich kapitolách sme si uviedli ako postupuje Európska komisia po zistení dumpingového konania. Je to postup, ktorý vychádza z vyšších dohôd platných vo svete. Dumping je definovaný v článku VI GATT 1994, je to tzv. antidumpingová dohoda, ktorá poskytuje všetkým štátom, ktoré sú členmi WTO, uložiť antidumpingové opatrenia ak sa vyšetrovaním zistí, že k dumpingu naozaj dochádza. Výbor zasadá dvakrát ročne a tak umožňuje členom vyjadriť sa k aktuálnym otázkam a predkladať riešenia k problémom fungovania vnútroštátnych antidumpingových zákonov ale tiež ku konkrétnym prípadom.

Od všetkých krajín sa vyžaduje aby zosúlادili vnútroštátne predpisy s touto antidumpingovou dohodou. Môžeme povedať, že WTO vytvára pravidlá pre spravodlivé fungovanie medzinárodného obchodu na jednotlivých colných územiach a zabezpečuje tak spravodlivé obchodné prostredie.

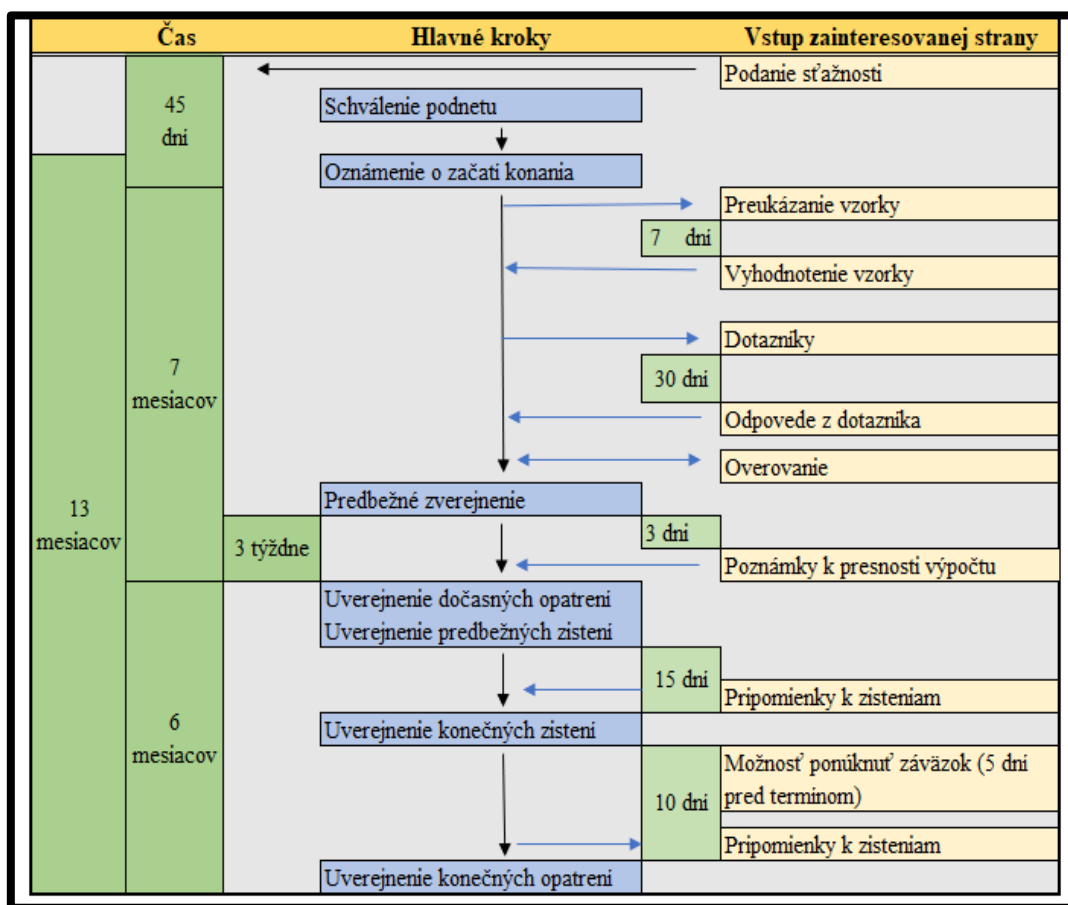
Európska únia je členom WTO a jej cieľom ako člena je neustále modernizovať trhy, udržiavať obchodný systém spravodlivý, dodržiavať pravidlá a posilňovať podporu pre WTO aj pre rozvojové krajiny a celý svet.

Európska komisia pripravila aj koncepčný dokument na reformu WTO s cieľom aktualizovať pravidlá medzinárodného obchodu a pripraviť sa na nové výzvy, urovnávanie sporov a posilnenie monitorovania na trhu. Konferencia ministrov predstavuje najvyšší rozhodovací orgán WTO a Európsku úniu na tomto fóre zastupuje komisár pre Európsku úniu.

Na obrázku nižšie zobrazujeme detailný vývojový diagram typického priebehu antidumpingového konania, tzv. prešetrovania od podania sťažnosti, skúmania podnetu až po rozhodnutie Európskej komisie a uvedenie konkrétnych konečných opatrení. Diagram prehľadne zobrazuje časový horizont, v ktorom jednotlivé úkony celého prešetrovania prebiehajú.

²⁹ NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2016/1037 z 8. júna 2016 o ochrane pred subvencovanými dovozmi z krajín, ktoré nie sú členmi Európskej únie. [online]. Dostupné na: http://publications.europa.eu/resource/ellar/f0be3069-3e84-11e6-af30-01aa75ed71a1.0021.03/DOC_1

Obrázok 6: Diagram priebehu antidumpingového konania³⁰

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov Európskej Komisie

3.2 Činnosti a zistenia Európskej komisie vo veci dumpingu

Na základe výročnej správy, ktorá bola zverejnená Európskou komisiou, môžeme skonštatovať, že opatrenia, ktoré Európska únia zaviedla na ochranu obchodu boli veľmi efektívne. Komisia uvalila antidumpingové clá, čo viedlo k 80 % zníženiu dumpingového dovozu, tzv. nekalých praktík, čo zachránilo aj mieru nezamestnanosti.

Phil Hogan, komisár pre obchod tvrdí, že práve v týchto časoch potrebuje Európska únia vysokú ochranu obchodu a je dôležité zabezpečiť aby sa podniky vyvíjali v spravodlivých trhových podmienkach. Uznáva, že Dovozy do Európskej únie ponúka väčší výber výrobkov, za lepšie ceny, ale je nutné dosiahnuť aby dovoz prebiehal za spravodlivých podmienok, nebol dumpingový a hlavne aby sme od neho neboli závislí. Tvrdí, že reformy ku ktorým Európska únia pristúpila posledné roky sa vyplácajú.

³⁰ Európska komisia: Diagram antidumpingového prešetrovania. [online]. Dostupné na: [Flowchart of the anti-dumping investigation process \(europa.eu\)](http://europa.eu/flowchart-of-the-anti-dumping-investigation-process)

Výročná správa sa venuje hlavne týmto hľadiskám:

- Úsilie EÚ zamerané na ochranu obchodu – na konci roka 2019 bolo zavedených 140 opatrení určených na ochranu obchodu. Z toho 121 antidumpingových, 16 antisubvenčných, 3 ochranné. Najviac, až 93 opatrení sa týkalo dovozu z Číny, 10 opatrení sa týkalo Ruska, 7 opatrení sa týkalo Indie a 6 opatrení Indie.
- Nárast počtu pracovných miest, ktoré sa vďaka efektívnym opatreniam podarilo zachovať – celkovo 343 000, čo je o 23 000 viac ako v roku 2018.
- Obmedzovanie nekalého dovozu – celkovo 80 percentný pokles dovozu, čo umožnilo udržať činnosť domácich výrobcov.
- Ochrana trhu s oceľou v EÚ – výrobkov zo železa a ocele sa týkala polovica nových antidumpingových a antisubvenčných prešetrovaní v roku 2019. (dovozné clo na oceľ zaviedlo ako prvé USA v roku 2018, v roku 2019 pokračovala EÚ s cieľom stabilizovať hospodársku situáciu výrobcov ocele v EÚ.
- Presadzovanie predpisov a zabránenie obchádzania opatrení – nárast prípadov obchádzania platných opatrení a začatie najrozsiahlejšieho prešetrovania kuchynského riadu z Číny a následné uvalenie clá na 30 spoločností
- Nové ochranné opatrenia – okrem opatrenia na dovoz ocele, pribudli aj opatrenia týkajúce sa odrody ryže „indica“ z Kambodže a Mjanmarska.

Európska únia tiež vyvíja veľké úsilie aj na obranu vývozcov z EÚ. V roku 2019 sa počet opatrení prijatých inými krajinami proti dovozu z EÚ zvýšil na 175 prípadov. Špeciálne na dva prípady je nutné upozorniť – antisubvenčné opatrenia uložené USA na stolové olivy zo španielska a na mrazené hranolčky.³¹

Najaktuálnejším dokumentom k tejto problematike v rámci Európskej únie je výročná správa Komisie Rade a Európskemu parlamentu o antidumpingových, antisubvenčných a ochranných opatreniach EÚ a nástrojoch na ochranu obchodu používanými tretími krajinami voči EÚ za rok 2019 a poskytuje kľúčové informácie k aktuálnemu vývoju.

Podľa správy bol počet prípadov za minulý rok mimoriadne vysoký v porovnaní s rokom 2018. Začali sa konania v 16 prípadoch, z toho 11 antidumpingových a 5 antisubvenčných, opatrenia boli uložené v 12 prípadoch a v 5 prípadoch opatrenia uložené neboli. Uzavreté konanie bolo v 18 prípadoch. Komisia intenzívne pracovala aj na

³¹Európske noviny: Opatrenia EÚ na ochranu obchodu sa ukázali ako účinné pri obmedzovaní nekalých obchodných praktík. 2020 [online]. Dostupné na <https://europskenoviny.sk/2020/05/09/opatrenia-eu-na-ochranu-obchodu-sa-ukazali-ako-ucinne-pri-obmedzovaní-nekalých-obchodných-praktík/>

zabránení opatření zameraných na vývoz z EÚ, konkrétne v 175 prípadoch. Taktiež zdôrazňuje, že sa tento počet môže naďalej zvyšovať z dôvodu množstva zahraničných obchodov, ktoré začali v roku 2019.

Spravidla platí, že prísnejšie presadzovanie pravidiel prináša ich väčšiu účinnosť. Uvalenie antidumpingových a antisubvenčných cieľ dokázalo zabrániť až 80 percentám nekalého obchodu a prispelo k ochrane zamestnanosti v rámci EÚ.

Komisia sa počas uplynulého roka venovala aj podpore malých a stredných podnikov, a to hlavne tým, že uľahčovala proces spolupráce pri prešetrovaní. Pretože práve malé a stredné podniky tvoria prevažnú časť výrobného odvetvia v Európskej únii. Prešetroval sa napríklad antidumpingový dovoz spŕn, svoriek, zošívacích spiniek, pôvodom z Čínskej ľudovej republiky. Európska komisia tiež opatreniami zabránila čínskym vývozcom v prípade keramického stolového a kuchynského riadu a tým pomohla výrobcom v Európskej únii.

Zavedla a uplatňuje sa nová metodika, tzv. výpočet normálnej hodnoty, pri ktorej je potrebné vybrať si reprezentatívnu krajinu, ktorá by zobrazovala neskreslenú normálnu hodnotu daného výrobku. Komisia takto získa údaje kombináciou takto určenej normálnej hodnoty výrobku a údajmi o spotrebe v krajine, ktorá uskutočňuje vývoz. Pri takomto výbere krajiny musí komisia zväžiť aj úroveň sociálnej a environmentálnej ochrany vo vybranej krajine. Minulý rok sa práve takáto analýza využívala v prípade výrobkov z ocele s organickým povlakom z Číny. V tomto prípade vhodnými krajinami na určenie normálnej hodnoty výrobku boli určené krajiny Mexiko a Malajzia. Komisia sa nakoniec rozhodla pre Mexiko, pretože Malajzia nespĺňala práve environmentálnu podmienku.³²

Zo záverečnej správy najvyššieho kontrolného úradu za rok 2019 o uplatňovaní antidumpingového a vyrovnávacieho cla, ktorá bola vydaná v máji 2020 vyplýva, že v roku 2016 získal rozpočet SR z celkových colných príjmov 28,9 milióna EUR, no o dva roky neskôr, už len 22 miliónov EUR. Najvyšší kontrolný úrad, preto preveroval správnosť postupov Finančného riaditeľstva pri výbere antidumpingového, resp. vyrovnávacieho cla. Tie sa vyberajú nezávislé od iných cieľ a daní. Zatiaľ čo úlohou antidumpingového cla je ochrana trhu proti nízkym cenám tovarov dovážaných do EÚ, úlohou vyrovnávacieho cla je kompenzácia dotácie, ktorú výrobca získal od štátu. Na jeden výrobok môže byť súčasne uvalené aj antidumpingové aj vyrovnávacie clo.

³²Tridsiata ôsma výročná správa Komisie Rade a Európskemu parlamentu o antidumpingových, antisubvenčných a ochranných opatreniach EÚ a nástrojoch na ochranu obchodu používaných tretími krajinami voči EÚ za rok 2019. [online]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0164&from=SK>

Pri kontrole boli objavené tri systémové chyby v informačnom systéme na Finančnom riaditeľstve, no nemali vplyv na výpočet cla.

1. chyba v colnom vyhlásení – nesprávne uvedený základ pre vymeranie antidumpingového, resp. vymeriavacieho cla;
2. chýbajúci základ na vymeranie dovoznej platby na zábezpeku DPH pre predbežnom antidumpingovom cle a nesprávne uvedená sadzba na túto zábezpeku
3. nesúlad medzi tlačenu a elektronickou formou rozhodnutia v colnom konaní – chýbal integrovaný colný sadzobník TARIC, ktorý slúži na popis tovaru.

Kontrola bola vykonávaná v období od 21.8.2019 do 31.3.2020 na Finančnom riaditeľstve a colných úradoch. Za kontrolované obdobie bolo vydaných 4 375 rozhodnutí v colnom konaní, ktorými bol tovar podliehajúci antidumpingovému, resp. vymeriavaciemu clu pustený do colného režimu. Ako vzorka na kontrolu, bolo vybraných 17 % celkového počtu rozhodnutí.

Kontrolou sa zistilo, že v niektorých prípadoch boli colné dlhy uhradené až niekoľko týždňov po lehote splatnosti a upozornila na nečinnosť pri vymáhaní colného dlhu a chýbajúcu metodiku postupu pri vymáhaní. Najvyšší kontrolný úrad odporúča zosúladienie informačných systémov Finančného riaditeľstva a európskej legislatívy s národnou legislatívou, zjednotenie postupov, zváženie možnosti využívania inštitútu preúčtovania finančných prostriedkov zo záruky ručiteľa pri neuhradených colných dlhoch po lehote splatnosti, prepojiť informačný systém finančnej správy s informačným systémom ministerstva hospodárstva a zlepšiť vnútorný kontrolný systém finančnej správy. Prepojením systémov by sa zabránilo niektorým chybám, spresnili by sa vykazované informácie a zlepšil prehľad o tovare.³³

3.3 Vybrané antidumpingové prípady

V tejto časti analyzujeme vybrané antidumpingové prípady, ktoré riešila Európska komisia posledné roky. Zobrazíme najcitlivejšie odvetvia, ktoré boli výrazne ovplyvnené dumpingovým a subvencovaným dovozom z Čínskej ľudovej republiky na náš vnútorný trh. Analyzujeme priebeh antidumpingového prešetrovania a zhodnotíme dopady uvalenia antidumpingového cla na takýto dovoz

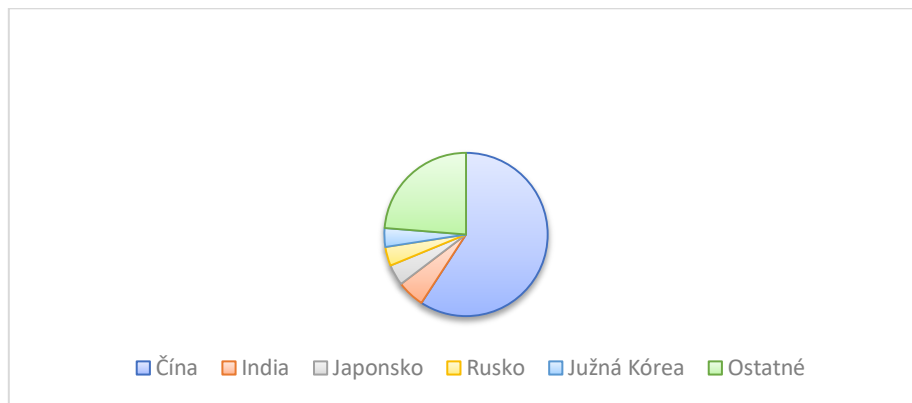
³³ Najvyšší kontrolný úrad SR: Záverečná správa 2019. Uplatňovanie antidumpingového a vyrovnávacieho cla. 2020. [online]. Dostupné na: <https://www.nku.gov.sk/documents/10157/265201/96615-0-110.pdf>

3.3.1 Ochranné prešetrovanie Európskej komisie vo veci dovozu výrobkov z ocele z ČĽR

Ako sme si už zobrazovali v grafoch pri teoretickej časti, antidumping sa týka mnohých odvetví. No za odvetvia, ktoré boli doteraz najviac vyšetrované v rámci antidumpingových konaní považujeme hlavne sektor oceliarsky. Preto považujeme oceliarske odvetvie za odvetvie citlivé. Pokúsime sa bližšie zobrazit' zahraničný obchod s oceľou, dynamiku v tomto sektore, a dôvody, ktoré považujeme za narúšajúce bezproblémový priebeh dovozu a vývozu.

Svetová oceliarska asociácia World Steel Association je jedným z najväčších a priemyselných združení na svete s členmi vo všetkých krajinách vyrábajúcich oceľ. Zastupuje výrobcov ocele, národné asociácie oceliarskeho priemyslu a výskumné ústavy v oceliarstve. Členovia predstavujú približne 85% globálnej výroby ocele. Podľa správy podanej Svetovej asociácií ocele od 64 krajín produkujúcich oceľ vyplýva, že oproti minulému roku došlo k poklesu produkcie o 3,2%. Celkovo od začiatku roka 2020 bolo vyprodukované 1 347,4 milióna ton ocele. Nižšie na obrázku uvádzame prehľad podielov svetová produkcie surovej ocele 2020.

Obrázok 7: Svetová produkcia surovej ocele 2020.³⁴

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov World Steel Association

V porovnaní s rokom 2019, rok 2020 predstavuje v produkcii surovej ocele v jednotlivých krajinách:

- Ázia - nárast o 0,2%
- EÚ - pokles o 17,9%
- SNŠ – Spoločenstvo nezávislých štátov - pokles o 2,5%
- Severná Amerika - pokles o 18,2%

³⁴World Steel Association: Výroba surovej ocele vo svete. 2021. [online]. Dostupné na: https://www.worldsteel.org/steel-by-topic/statistics/steel-data-viewer/T_exports_sf_f_total/SVK/CHN/JPN/RUS/KOR

Z uvedeného vyplýva, že Čína ma najväčší podiel a patrí medzi najväčších výrobcov. Aj preto má najväčšie zastúpenie v antidumpingových prípadoch. Podnety na riešenie týchto antidumpingových prípadov prichádzajú zo strany výrobcov ocele v EÚ, ktorý sa sťažujú na nadmerný dovoz z Čínskej ľudovej republiky. Čínsky výrobcovia využívajú dotácie a daňové úľavy od štátu a teda môžu ponúknuť omnoho nižšiu cenu a stávajú sa tak omnoho konkurencieschopnejší ako domáci výrobcovia.

Zástupcovia miest a regiónov sa vyjadrili, že oceliarstvo je jedno z najdôležitejších odvetví na tvorbu blahobytu, hodnôt, investícií a udržanie zamestnanosti v Európe. Momentálne je v oceliarskom priemysle v EÚ zamestnaných 330 000 ľudí a odvetvie vytvára obrat 170 miliárd EUR. Za posledné roky si však môžeme všimnúť ako sa zmenil podiel na celosvetovej produkcii ocele, zatiaľ čo európsky podiel klesol z 22 na 10 percent, čínsky narástol z 15 na 50 percent. Tento vysoký podiel Číny spôsobuje, že čínska oceľ sa dostáva na celosvetový trh za neprimerané dumpingové ceny, čo výrazne ovplyvňuje aj európsky trh s oceľou a zamestnanosť v EÚ. Dotýka sa to priamo aj Slovenska a košických U.S.Steel. Aj napriek uvaleniu antidumpingového cla na oceľ z Číny, Európska komisia tiež zaviedla aj pravidlo najnižšieho cla. Únia tak dáva dovozcom nižšie clá ako je rozdiel medzi dumpingovou cenou a domácou cenou, teda aj keď je na čínsku oceľ uvalené clo, stále je lacnejšia ako domáca. Regionálny výbor preto apeluje na Európsku komisiu aby pravidlo najnižšieho cla zrušila a tiež apeluje na zachovanie rovnováhy medzi znižovaním emisií a zachovaním konkurencieschopnosti, keďže je zrejmé, že pri výrobe 1 tony ocele v Európe sa vyprodukuje oveľa menej emisií ako v Číne alebo v Indii.

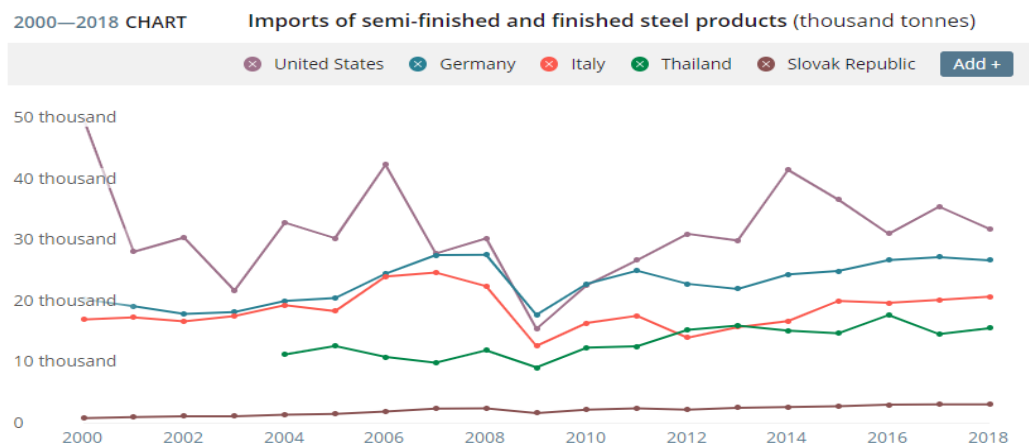
Výbor taktiež nesúhlasí s udelením štatútu trhovej ekonomiky pre Čínu. Čína podľa nich nespĺňa kritéria Únie a tiež by vďaka tomuto štatútu bolo ťažké zavedenie antidumpingových opatrení. Keďže Čína nie je trhovou ekonomikou, ale je to štátom riadená ekonomika, ktorá ceny nestanovuje na základe dopytu a ponuky, nedodržiava ani základne princípy trhovej ekonomiky ako ich stanovuje WTO. Tiež nie je nútená dodržiavať tak prísne environmentálne podmienky.

Ako uviedol Luc Triangle, generálny sekretár organizácie industriAll Europe, oceliarstvo je dôležité odvetvie nášho priemyslu, poskytuje tisíce pracovných miest a je nenahraditeľné v priemyselnom reťazci. Je nutné zabezpečiť ochranu proti dovozu ocele a podporiť domácu výrobu. V roku 2016 sa uskutočnil aj pochod oceliarov v Bruseli, kde sa oceliari dožadovali zlepšenia podmienok obchodovania, ktorý podporí životné prostredie, pracovné miesta a modernizuje oceliarske prostredie. Poukazovali na významnosť rovnakých obchodných podmienok pre európskych výrobcov ako majú

zahraniční konkurenti. Je důležité zabránit dovozu ocele do Únie za dumpingové ceny. Pochodu sa zúčastnilo aj mnoho zamestnancov košických U.S.Steel.³⁵

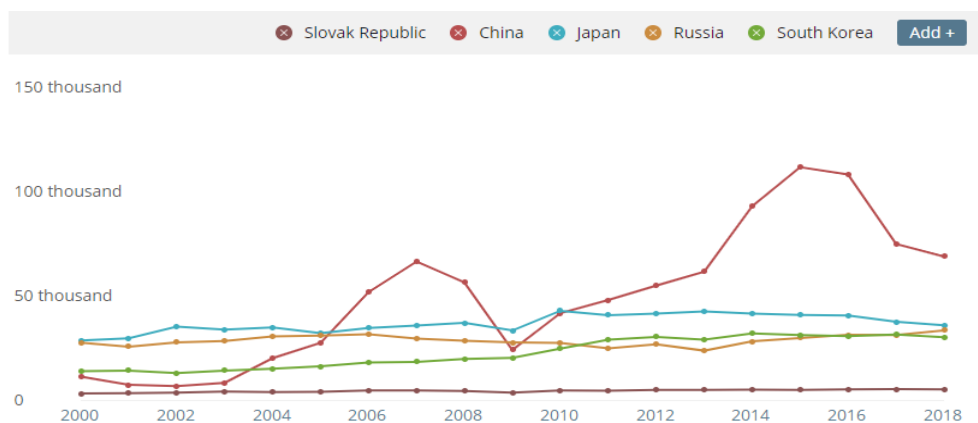
Grafy zobrazujú dovoz a dovoz oceľových výrobkov za obdobie rokov 2000-2018:

Obrázok 8: Dovoz oceľových výrobkov a polotovarov z ocele 2000-2018³⁶

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov World Steel Association

Obrázok 9: Vývoz oceľových výrobkov a polotovarov z ocele 2000-2018³⁷

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov World Steel Association

Mnoho prípadov, ktoré vyšetrovala Komisia vo veci uloženia antidumpingového cla bolo z oceľarskeho priemyslu. Uvedieme si prípad, ktorý začal Oznámením o začatí prešetrovania dovozu výrobkov z ocele označený pod číslom 2018/C111/10 v Úradom vestníku EÚ. Komisii boli predložené dôkazy, že dovoz výrobkov z ocele sa podstatne

³⁵U.S.Steel Košice: NIE - Európe bez ocele, 2016.[online]. Dostupné na: <https://www.usske.sk/sk/clanok/nie-%E2%80%93-europe-bez-occele>

³⁶World Steel Association: Výroba surovej ocele vo svete.2021.[online]. Dostupné na: https://www.worldsteel.org/steel-by-topic/statistics/steel-data-viewer/T_exports_sf_f_total/SVK/CHN/JPN/RUS/KOR

³⁷World Steel Association: Výroba surovej ocele vo svete. 2021. [online]. Dostupné na: https://www.worldsteel.org/steel-by-topic/statistics/steel-data-viewer/T_exports_sf_f_total/SVK/CHN/JPN/RUS/KOR

zvýšil a vyžaduje si ochranné opatrenia. Európska komisia začala ex officio ochranné prešetrovanie. Za prešetrované výrobky budeme považovať tieto výrobky z ocele:

Tabuľka 3: Prešetrované výrobky v konaní³⁸

P.č.	Kategória	Kvóta v t	Rast dovozu 2013-17
1	Plechky a pásy z neleg. a ostatnej leg. ocele valcované za tepla	4 269 009	45%
2	Plechky z neleg. a ostatnej leg. ocele valcované za studena	1 318 865	34%
3	Elektrotechnické plechky (iné ako GOES)	178 704	42%
4	Pokovované plechky	2 115 054	168%
5	Plechky s organickým povlakom	414 324	34%
6	Výrobky z pocínovanej ocele	367 470	12%
7	Dosky kvart z nelegovanej a ostatnej legovanej ocele	1 442 988	78%
8	Plechky a pásy z nehrdzavejúcej ocele valcované za tepla	193 049	148%
9	Plechky a pásy z nehrdzavejúcej ocele valcované za studena	476 161	40%
10	Dosky kvart z nehrdzavejúcej ocele valcované za tepla		-4%
11	Elektrotechnický plech s orientovanou štruktúrou (GOES)		-17%
12	Nelegovaná a ostatná legovaná tyčová oceľ a ľahké profily	728 270	52%
13	Roxorové tyče	714 964	126%
14	Tyče a ľahké profily z nehrdzavejúcej ocele	82 156	41%
15	Valcovaný drôt z nehrdzavejúcej ocele	32 744	21%
16	Valcovaný drôt z nelegovanej a ostatnej legovanej ocele	1 058 110	86%
17	Uholníky, tvarovky a profily zo železa alebo z neleg. ocele	167 817	17%
18	Štetovnice	24 854	436%
19	Železničný materiál		-2%
20	Plynové rúrky	185 280	43%
21	Duté profily	387 343	78%
22	Bežšvové rúry a rúrky z nehrdzavejúcej ocele	22 818	31%
23	Ložiskové rúry a rúrky	5 549	16%
24	Ostatné bežšvové rúry		-12%
25	Veľké zvarané rúry	258 133	264%
26	Ostatné zvarané rúrky	296 274	20%
27	Tyče z nelegovanej a legovanej ocele dokončené za studena		0%
28	Drôt z nelegovanej ocele	393 031	26%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov Úradného vestníka EÚ

V rokoch 2013-2017 celkový dovoz týchto prešetrovaných výrobkov stúpol o 65%, čo považuje Komisia za dôsledok celosvetovej nadmernej kapacity vo výrobe ocele a dôsledok obchodných opatrení, ktoré boli prijaté v tretích krajinách ako reakcia na nadmernú kapacitu.

Hospodárske ukazovatele EÚ taktiež ukazujú, že tento dovoz výrazne oslabil oceliarske výrobné odvetvie EÚ a mal negatívny vplyv na trh v EÚ. Počas celého obdobia

³⁸ Úradný vestník EÚ L 181/59. [online]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2018:181:FULL&from=RO>

boli oceľové výrobky dovážané za cenu nižšiu ako je predajná cena, čo spôsobilo záporný, resp. veľmi nízky zisk výrobcov v EÚ. Takáto situácia teda spôsobuje ujmu výrobcom v Únii. Ďalším dôvodom tiež boli opatrenia, ktoré prijalo USA proti dovozu ocele a tým sa zvýšilo riziko dovozu z dôvodu odklonenia obchodu.

Komisia vyzve výrobcov aby na účely prešetrovania vyplnili dotazníky s doplňujúcimi otázkami, vyjadrili svoje stanovisko a doručili ich do 21 dní od zverejnenia oznámenia o začatí prešetrovania v Úradnom vestníku. Všetky takto získané informácie Komisia považuje za dôverné a sú označované ako Limited v zmysle nariadenia EÚ a Dohody WTO o ochranných opatreniach. Zainteresované strany môžu Komisiu požiadať aj o vypočítanie, prostredníctvom úradníka pre vypočítanie, ktorý je akýmsi spojníkom medzi Komisiou a zainteresovanými stranami.³⁹

Výrobcovia ocele v EÚ sú väčšinou členmi EUROFER – Európskej konfederácie železiarskeho a oceliarskeho priemyslu alebo členmi ESTA – Európskeho združenia výrobcov oceľových rúr. Oba združenia tvoria až 95 % celkovej výroby ocele v EÚ.

Komisia vykonala analýzu dovozu prešetrovaných výrobkov na základe údajov poskytovaných Eurostatom a zistila, že dovoz všetkých skúmaných kategórií sa zvýšil v období rokov 2013-2017 o 68%, a najviac v roku 2016. Za najdovážanejšie považuje kategórie 1, kde sa dovoz zvýšil o 45%, kategóriu 4, kde sa dovoz zvýšil o 168% a kategóriu 7, kde sa dovoz zvýšil o 78%. Kategórie 10,11,19,24 a 27 nezaznamenali žiaden nárast a preto Komisia navrhuje ich vylúčenie z dočasných opatrení, no bude ich naďalej monitorovať.

Môžeme povedať, že celková kapacita výroby ocele sa od roku 2000 do 2016 zdvojnásobila z hodnoty 1,05 miliardy ton na 2,29 miliardy ton, celková skutočná produkcia bola roku 2016 na hodnote 1,6 miliardy ton, no dopyt predstavoval len 1,5 miliardy ton, čo je približne o 100 miliónov viac. To spôsobilo významný rozdiel medzi svetovou kapacitou a výrobou a medzi výrobou a dopytom. Tak vznikla nadmerná kapacita vo svete. Oceliarstvo je stále citlivým odvetvím, ktoré je ovplyvňované opatreniami, subvenciami a dlhodobo je v nerovnováhe. Výroba ocele si vyžaduje vysoké fixné náklady, preto sa výrobcovia snažia vyplniť kapacity a zaplňajú trh svojimi výrobkami aj za nízke ceny. To spôsobilo nárast do EÚ a extrémne nízke dovozné ceny. Takéto podhodnotenie bolo zaznamenaná v 17 kategóriách prešetrovaných výrobkov, a to v rozsahu od 1,2 – 23 %. Túto situáciu navyše zhoršili obchodné praktiky krajín s cieľom ochrániť domáci trh.

³⁹Úradný vestník EÚ, L 181/59. [online]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2018:181:FULL&from=RO>

Podľa záznamov WTO, v rokoch 2011-2013 bolo približne 77 prešetrovaní z oceliarskeho odvetvia, v rokoch 2015-2016 ich bolo už 117. V roku 2018 v USA bolo celkovo 169 nariadení antidumpingového a vyrovnávacieho cla na oceľ. Keďže USA sa považuje za jedného z najväčších dovozcov (13,1% svetového dovozu), tieto opatrenia sa významne dotkli celého svetového obchodu a môžu spôsobiť odklonenie obchodu smerom do EÚ, čo bude mať za následok ďalšie znižovanie cien v Únii a podhodnotenie výrobkov.

Komisia pri rozhodovaní brala do úvahy ukazovatele ako spotreba, výroba, výrobná kapacita, predaj, ziskovosť, zásoby, kapitálovú návratnosť, zamestnanosť v odvetví za celé obdobie 2013-2017, a túto analýzu robila jednotlivo pre všetky skúmané kategórie výrobkov. V predbežnej fáze Komisia zistila, že trend v spotrebe bol stúpajúci a celkovo stúpol o 15%. Predaj výrobcov v EÚ sa však zvýšil len o 7%. Pripomeňme, že dovoz sa v rovnakom období zvýšil o 68%.

Na základe dotazníkov, ktoré vyplňovali výrobcovia v EÚ na prešetrovanie sa výroba zvýšila o 3%, čo je však menej ako úroveň výroby, ktorá vzrástla o 9%. Zásoby v sledovanom období stúpili o 20%. Jednotkové predajné ceny klesli v sledovanom období o 15% a ziskovosť sa držala na nízkej úrovni. Situácia sa dočasne zlepšila až v roku 2017. Čo sa týka zamestnanosti, v odvetví prišlo o prácu až 10 000 ľudí. Táto analýza ukazuje, že situácia sa v EÚ v sledovanom období výrazne zhoršila. Zlepšovať sa začala až v roku 2017 dôsledkom zavedenia antidumpingových a antisubvenčných opatrení, no odvetvie je stále oslabené.

Komisia v Oznámení Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investičnej banke 16.3.2016 uviedla, že oceliarstvo v EÚ má vážne problémy a v sledovanom období utrpelo ujmu. Komisia uviedla, že v 23 kategóriách výrobkov z ocele existuje príčinnú súvislosť medzi nárastom dovozu do EÚ a vzniknutej situácie v oceliarstve EÚ a v snahe napraviť ujmu uložila antidumpingové a antisubvenčné opatrenia na dovoz výrobkov z ocele. Keďže 23.3.2018 USA uložilo colnú sadzu 25 % na výrobky z ocele podľa článku 232 a 30.5.2018 rozhodli, že opatrenia sa budú uplatňovať aj voči EÚ čím sa obmedzí vývoz z EÚ a zvýši sa predpoklad odklonenia obchodu. Komisia dospela k názoru, že opatrenia musí prijať bezodkladne, lebo môžu nastať škody, ktorú budú nenapraviteľné.

V súlade s článkom 16 nariadenia EÚ 2015/478 sa tiež zisťovalo, či je v záujme Únie prijať tieto dočasné opatrenia. Zistilo sa, že oceliarske odvetvie tvorí vyše 40 výrobcov v rôznych členských štátoch EÚ a zamestnávajú dokopy 180 000 ľudí. Oceliarsky priemysel má výrazný strategicky význam na hospodárstvo EÚ a je v záujme

únie zaviesť ochranné opatrenia vo forme vyššej colnej sadzby. V opačnom prípade, budú ceny naďalej klesať, čo povedie k finančným stratám, stratám zamestnanosti, obmedzeniu výroby a podobne je v záujme únie udržať tento priemysel naďalej konkurencieschopný.

Komisia usúdila, že dočasné ochranné opatrenia by mali byť vo forme colných kvót, ktoré budú vychádzať z priemeru ročnej úrovne dovozu za roky 2015-2017 a budú sa uplatňovať počas 200 kalendárnych dní. Sadzba dodatočného cla po prekročení danej kvóty bude na úrovni aby nespôsobila ujmu domácemu priemyslu. Boli predložené 2 metódy na výpočet sadzieb, ktoré by dostatočne odrádzali od dovozu:

- Model čiastkovej rovnováhy trhu Únie s oceľou – je súborom rovníc pre výpočet ponuky a dopytu a je štandardným modelom na analýzu obch. politiky.
- Príspevky na úhradu pre výrobky z ocele.

Na základe výpočtov Komisia stanovila colnú sadzbu 25% po prekročení kvóty, ktorá predstavuje obozretný prístup v záujme EÚ pričom sa bude situácia naďalej monitorovať a pripomienkovať od zainteresovanými stranami. Keďže ale na niektoré kategórie výrobkov s aktuálne uložené iné opatrenia, mohlo by vzniknú dvojité zaťaženie, čo by pre výrobcov predstavovalo výrazne bremeno. Komisia preto rozhodla, že opatrenia sa budú kumulovať len do výšky aby nebola prekročená maximálna výška platných ochranných antidumpingových či vyrovnávacích ciel. Toto nariadenie sa nevzťahuje na výrobky s pôvodom v Nórsku, Lichtenštajnsku a Islande.

Tieto opatrenia sa budú uplatňovať 200 kalendárnych dní odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto Vykonávacieho nariadenia komisie EÚ 2018/1013 zo 17.7.2018, ktorým sa ukladajú dočasné ochranné opatrenia týkajúce sa dovozu určitých výrobkov z ocele.⁴⁰

Vykonávacím nariadením komisie EÚ 2018/1712 z 13.12.2018 sa doplnilo predchádzajúce vykonávacie nariadenie EÚ 2018/13, ktorým sa uložilo dočasné ochranné opatrenie. V predchádzajúcom opatrení patrila do pôsobnosti opatrení aj Južná Afrika, no podľa Dohody o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a štátmi Juhoafrického rozvojového spoločenstva SADC by sa tieto štáty mali vylúčiť z prijatých opatrení. Konkrétne ide o 2 kategórie výrobkov, a to kategórie 8 a 9. Teda tovar kategórie 8 a 9 s pôvodom z Južnej Afriky sa vylučuje z prijatých opatrení. Vylúčením Afriky z prijatých opatrení sa však

⁴⁰ VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2018/1013 zo 17. júla 2018, ktorým sa ukladajú dočasné ochranné opatrenia týkajúce sa dovozu určitých výrobkov z ocele. [online]. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1013&from=SK>

naďalej Komisia zaznamenáva vysoký nárast dovozu a celkový trend sa výrazne nezmenil. Dovoz z Južnej Afriky predstavoval len 0,5% z celkového dovozu v sledovanom období.⁴¹

Dňa 31.1.2019 bolo vydané Vykonávacie nariadenie, ktorým sa uložili konečné ochranné opatrenia týkajúce sa dovozu určitých výrobkov z ocele. Komisia získala pri vyšetrovaní 452 dotazníkov, no nebolo možné vykonať návštevy všetkých výrobcov, preto Komisia vybrala vzorku, ktorá zahŕňala dostatočný objem výroby a spektrum výrobkov:

- ArcelorMittal Poland, S. A., Poľsko
- Compañía Española de Laminación, S. L (CELSA), Španielsko
- Mannesmann Precision Tubes, GmbH, (Salzgitter Group), Nemecko;
- Mannesmann Stainless Tubes, GmbH, (Salzgitter Group), Nemecko;
- Marcegaglia Carbon steel, Spa, Taliansko;
- Marcegaglia Specialties, Spa, Taliansko;
- Riva Stahl, GmbH, Nemecko;
- SIJ Acroni, d.o.o., Slovinsko;
- U. S. Steel Košice, s. r. o., Slovensko
- Ugitech, SA, Francúzsko

Komisia počas vyšetrovania vykonala 93 individuálnych výpočtov a vypočítala stanoviská 150 zainteresovaných strán, ktoré boli riadne vypočítané a zohľadnené. Komisia následne vymedzila 3 skupiny výrobkov takto:

1. Ploché výrobky – kategórie 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
2. Dlhé výrobky – kategórie 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 27, 28
3. Rúry – kategórie 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26

V predbežnej fáze sa zistilo, že pri 5 kategóriách nedošlo k nárastu dovozu, no pri konečnej analýze sa zistilo, že nárast nebol zaznamenaný len pri dvoch kategóriách – konkrétne č. 11 a 23, a tie boli z opatrení vylúčené. Ostatných 26 kategórií zaznamenalo tento vývoj:

Tabuľka 4: Vývoj dovozu výrobkov z ocele za obdobie 2013 - 2018

	2013	2014	2015	2016	2017	posledné obdobie
Dovoz (v tis. t)	18 329	21 868	26 552	29 141	30 094	31 314
Trhový podiel	12,70%	14,40%	16,90%	17,90%	18,10%	18,80%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

⁴¹ VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2018/1712 z 13. novembra 2018, ktorým mení vykonávacie nariadenie (EÚ) 2018/1013, ktorým sa ukladajú dočasné ochranné opatrenia týkajúce sa dovozu určitých výrobkov z ocele. [online]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1712&from=EN>

Došlo k nárastu dovozu o 71% a zvýšeniu trhového podielu z 12,7 na 18,8%. Komisia vykonala prieskum dovozu pri každej z vymedzených skupín a výsledky boli:

Tabuľka 5: Vývoj dovozu výrobkov z ocele za jednotlivé kategórie(2013-2018)

	2013	2014	2015	2016	2017	posledné obdobie
Ploché výrobky						
Dovoz (tis. t)	12 327	14 215	18 391	20 281	20 299	20 202
Trhový podiel	14,20%	15,80%	19,40%	20,70%	20,90%	20,90%
Dlhé výrobky						
Dovoz (tis. t)	4 001	5 258	6 028	6 550	6 465	7 901
Trhový podiel	8,60%	10,60%	11,80%	12,40%	11,80%	14%
Rúry						
Dovoz (tis. t)	2 001	2 396	2 134	2 310	3 330	3 212
Trhový podiel	20,40%	20,80%	19,90%	20,10%	25,30%	25,70%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Táto analýza potvrdila nárast dovozu, a to o 65%, 97% a 60%. K najväčšiemu dovozu došlo v rokoch 2013-2016. Niektoré strany sa odvolávali s tým, že porovnanie dovozu s rokom 2013 je zavádzajúce, keďže dovoz bol ovplyvnený hospodárskou krízou. Toto tvrdenie Komisia po preskúmaní zamietla. Rovnako ako v predchádzajúcej fáze, aj v konečnej Komisia skúmala vzniknutú ujmu pričom sa zamerala na vývoj po roku 2016.

Komisia skúmala :

- 1. Spotrebu v Únii a predaj na domácom trhu** - spotreba rástla a zvýšila sa o 14%, no celkový trhový podiel klesol o 5,4%.

Tabuľka 6: Spotreba a predaj výrobkov z ocele v EÚ

	2013	2014	2015	2016	2017
Spotreba	148 455,00	155 730,00	160 742,00	166 375,00	169 350,00
Predaj na domácom trhu	129 592,00	133 285,00	133 575,00	136 586,00	138 636,00
Trhový podiel	87,30%	85,60%	83,10%	82,10%	81,90%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

- 2. Výrobu a výrobnú kapacitu** - zistilo sa, že výroba stúpila o 5%, výrobná kapacita bola stabilná a zásoby vzrástli o 19%.

Tabuľka 7: Výroba a výrobná kapacita (2013 - 2017)

	2013	2014	2015	2016	2017
Výroba	243 945	249 855	248 763	249 204	254 925
Výrobná kapacita	337 010	334 545	332 427	333 179	335 358
Využitie kapacity	72,00%	75,00%	75,00%	75,00%	76,00%
Zásoby	11 883	12 734	13 159	12 974	14 40

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

3. Jednotková predajná cena, ziskovosť, peňažný tok - do roku 2016 bol zaznamenaný pokles cien, no v roku 2017 sa vrátil na pôvodnú úroveň, výrobné náklady boli znížené a peňažný tok sa celkovo znížil o 67%.

Tabuľka 8: Jednotková cena, ziskovosť, peňažný tok výrobkov z ocele (2013-2017)

	2013	2014	2015	2016	2017
Jednotkové predajné ceny	693,60	673,40	636,60	591,00	697,70
Ziskovosť (% obratu)	-0,90%	0,80%	0,60%	2,10%	5,60%
Peňažný tok (mil €)	3 721,00	4 975,00	6 461,00	5 508,00	6 201,00

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

4. Zamestnanosť

Tabuľka 9: Zamestnanosť v oceliarskom odvetví (2013-2017)

	2013	2014	2015	2016	2017
Zamestnanosť	225 607	220 429	218 010	217 460	216 399

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Komisia v závere po preskúmaní dostupných údajov uviedla, že oceliarske odvetvie v rokoch 2013-2016 bolo vážne ohrozené a stále je aj po zlepšení situácie v roku 2017 veľmi zraniteľné. Komisia po získaní aktuálnejších údajov po roku 2017 vykonávala novšiu analýzu a usúdila, že aktuálne sa odvetvie nenachádza v ohrození. Komisia vypracovala analýzu pravdepodobnosti budúceho vývoja na základe údajov z roku 2018, no analýza potvrdila obavy z predchádzajúcej fázy ohľadom vplyvu odklonenia obchodu po účinnosti opatrení prijatých USA a vplyv opatrní sa prejavil už v prvých mesiacoch.

Tabuľka 10: Dovozy do EÚ v jednotlivých mesiacoch

EÚ (tis. t)	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Máj	Jún	Júl	Aug.	Sept.
Dovoz 2017	2 737	2 464	2 914	2 648	2 984	2 512	2 315	2 308	2 339
Dovoz 2018	3 080	2 490	2 934	3 033	2 999	2 940	2 828	2 414	2 587
Nárast	13%	1%	1%	15%	1%	17%	22%	5%	11%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

V tabuľke vyššie vidíme, že stále narastá dovoz výrobkov z ocele do EÚ. Tabuľka nižšie zasa zobrazuje, že dovoz do USA klesol o 19%.

Tabuľka 11: Dovozy výrobkov z ocele do USA v jednotlivých mesiacoch

USA (tis. t)	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Máj	Jún	Júl	Aug.	Sept.
Dovoz 2017	2 088	1 893	2 284	2 259	2 345	2 684	2 614	2 220	2 259
Dovoz 2018	2 087	1 800	2 218	2 585	2 192	1 666	1 969	1 848	1 689
Pokles	0%	-5%	-3%	14%	-7%	-38%	-25%	-17%	-25%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Komisia po dôkladnom preskúmaní dostupných údajov, zvážená pripomienok rozhodla, že nariadením otvára colnú kvótu pre každú z 26 kategórií prešetrovaných výrobkov a po prečerpaní kvóty uplatňuje dodatočné clo vo výške 25%.

Opatrenia sa nevzťahujú na výrobky s pôvodom v Nórsku, Islande, Lichtenštajnsku, Bostwane, Fidži, Ghane, Južnej Afrike, Kamerune, Lesothu, Mozambiku, Namíbií, Pobrežiu Slonoviny a Svazijska. Toto nariadenie je záväzne pre všetky členské krajiny a mali by sa uplatňovať počas 3 rokov vrátane obdobia dočasných opatrení a skončiť 30.6.2021.⁴²

Tabuľka 12: Kategórie výrobkov z tretích krajín, na ktoré sa uplatňujú konečné opatrenia⁴³

Kategória	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	24	25	26	27	28
Brazília	x	x				x	x	x								x						x				
Čína			x	x		x	x			x	x			x			x	x		x	x	x	x	x	x	x
Egypt	x										x															
India	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x					x		x				x	
Indonézia							x																			
Mexiko																										x
Malajzia										x																
Moldavsko												x			x											
Macedónsko					x		x												x	x						
Thajsko										x																
Turecko	x	x		x	x				x	x	x	x			x	x			x	x	x			x	x	x
Ukrajina	x	x					x						x	x				x	x	x	x	x				x
SAE																x	x		x							x
Vietnam		x		x						x																

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

3.3.2 Ochranné prešetrovanie Európskej komisie vo veci dovozu elektrobicyklov z ČLR

S rastúcou snahou o zabezpečenie ekologického života v EÚ, rastie obľúbenosť vo využívaní elektrobicyklov. Od roku 2017 sa však na európsky trh dostali lacnejšie verzie elektrobicyklov od čínskych výrobcov, čo veľmi konkurovalo tým európskym, najmä v nízkej cene. Teda môžeme povedať, že ďalším citlivým odvetvím je aj tento priemysel. Keďže sa prudko znížil dopyt po európskych bicykloch, výrobcovia podali návrh na prešetrenie dumpingového konania.

⁴²VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2018/1013 zo 17. júla 2018, ktorým sa ukladajú dočasné ochranné opatrenia týkajúce sa dovozu určitých výrobkov z ocele. [online]. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1013&from=SK>

⁴³VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2019/159 z 31. januára 2019, ktorým sa ukladajú konečné ochranné opatrenia týkajúce sa dovozu určitých výrobkov z ocele. [online]. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0159&from=SK>

Podnet na vyšetrovanie bol podaný 8.9.2017 Európskym združením výrobcov bicyklov ABMA. Ich výroba predstavuje 25 % celkovej výroby elektrobicyklov v EÚ. Za dotknutý výrobok budeme považovať bicykle s pedálmi a pomocným elektrickým motorom. Začatie vyšetrovania bolo zverejnené v Úradnom vestníku Oznámením o začatí antidumpingového konania týkajúceho sa dovozu elektrických bicyklov s pôvodom v čínskej ľudovej republike. Prešetrované obdobie trvalo od 1.10.2016 do 30.9.2017. Komisia pri stanovení dumpingu postupuje v súlade s nariadením najprv vyberá vzorku vyvážajúcich výrobcov, na základe objemu vývozu a dostupných informácií. Nasleduje stanovenie ujmy, ktorá sa určí po dôkladnom prešetrení dôkazov a objemu dovozu a jeho dosahu na trhu v EÚ. Následne sa zisťujú záujmy EÚ a hodnotí sa, či je stanovenie antidumpingových opatrení aj v jej záujme. Rovnako ako v predchádzajúcom prípade, aj tu je možnosť zainteresovaných strán požiadať o vypočutie v určenej lehote. V Úradnom vestníku bolo dňa 21.12.2017 oznámené aj začatie antisubvenčného konania v tejto veci.⁴⁴

Vykonávacím nariadením Komisie EÚ 2018/671 z 2.5.2018 sa zaviedla povinnosť registrácie dovozu elektrických bicyklov z Číny na žiadosť navrhovateľa z 31.1.2018. Navrhovateľ žiadosť riadne odôvodnil v súlade s antidumpingovým a antisubvenčným nariadením. Takýto dovoz spôsoboval vážnu ujmu tomuto odvetviu neprimerane nízkymi cenami. Komisia žiadosť dôkladne preskúmala a mala k dispozícii dôkazy, že dovoz bol dumpingový. Porovnávala normálnu hodnotu s vývoznou cenou prešetrovaného výrobku do Únie. Dumpingové rozpätia boli zistené od 193% - 430%, čo Komisia jednoznačne považovala za uplatňovanie dumpingu. Komisia mala k dispozícii aj dôkazy o výraznom poklese ziskovosti výrobcov v Únii, čím boli splnené kritéria na určenie dumpingu.

Objem vývozu z Číny do Únie sa od novembra 2017 do februára 2018 zvýšil o 82% v porovnaní s predošlým rokom. Komisia teda uznala, že takýto dovoz by spôsobil značnú ujmu.

Komisia prešetrovaním získala aj dôkazy o tom, že tento dovoz je subvencovaný. Zaradila sem rôzne granty, pôžičky, ciele úvery bánk, vývozné úvery, úľavy na dani, zníženie dovozných ciel, vstupy, ktoré vláda poskytuje v podobe pozemkov, energie a podobne za malú odplatu. To všetko poskytuje výraznú výhodu týmto vývozcom, ktorá spôsobuje ujmu výrobcov v Únii. Sú dôkazy o tom, že čínsky výrobcovia za prešetrované obdobie strojnásobili vývoz prešetrovaného výrobku do EÚ a zvýšili podiel na našom trhu z 19,2 na 33%, celkovo o 484 tisíc výrobkov.

⁴⁴ Ú. v. EÚ C 353, 20.10.2017, s. 19

Komisia zavádza povinnosť registrácie z dôvodu zabránenia ujmy z takéhoto dovozu. Priemerná úroveň odstránenia tejto ujmy sa predpokladá na 189% dovoznej hodnoty prešetrovaného výrobku. Povinnosť registrácie bola stanovená na 9 mesiacov odo dňa účinnosti nariadenia.⁴⁵

Dňa 17.7.2018 bolo vydané Vykonávacie nariadenie Komisie EÚ 2018/1012, ktorým bolo uložené predbežné antidumpingové clo na dovoz elektrobicyklov z ČLR.

V EÚ bolo na začiatku prešetrovania 41 výrobcov, ktorí predstavovali výrobné odvetvie Únie a celková výroba počas prešetrovania bola 1,1 mil. výrobkov. Spotreba rástla z celkových 1,1 mil. kusov z roku 2014 na približne 2 mil. kusov, čo predstavuje 74% rast počas doby prešetrovania. Vysvetľuje sa to zvýšeným záujmom o ekológiu a rastom obľúbenosti elektrobicyklov. Objem dovozu z Číny zobrazuje tabuľka nižšie. Môžeme vidieť, že sa nárast z 199 728 kusov na 699 658 v priebehu štyroch rokov:

Tabuľka 13: Dovozné ceny elektrobicyklov v EUR/ks

	2014	2015	2016	OP
ČLR	472	451	477	422

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Komisia hodnotila aj **makroekonomické ukazovatele** a tie sa vyvíjali nasledovne:

1. Výroba, výrobná kapacita - objem výroby sa zvýšil o 29 % a výrobná kapacita o 35% a využitie výrobnéj kapacity kleslo zo 74% na 71%.

Tabuľka 14: Objem výroby a výrobná kapacita elektrobicyklov (2014-2017)

	2014	2015	2016	OP
Objem výroby (ks)	842 531	987 111	1 108 087	1 089 541
Výrobná kapacita (ks)	1 140 553	1 397 145	1 694 853	1 538 347
Využitie kapacity (%)	74	71	65	71

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

2. Objem predaja a podiel na trhu - počas prešetrovaného obdobia sa zvýšil o 21%.

Tabuľka 15: Objem predaja elektrobicyklov a podiel na trhu

	2014	2015	2016	OP
Celkový objem predaja v EÚ (ks)	862 168	941 937	1 074 335	1 042 268
Podiel na trhu	76	69	64	53

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

3. Zamestnanosť - počas prešetrovaného obdobia zamestnanosť v odvetví vzrástla o 40% v rokoch 2014 – 2016, a len o 2% po roku 2016:

⁴⁵ VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2018/671 z 2. mája 2018, ktorým sa zavádza registrácia dovozu elektrických bicyklov s pôvodom v Čínskej ľudovej republike. [online]. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0671&from=SK>

Tabuľka 16: Zamestnanosť v cyklistickom odvetví EÚ

	2014	2015	2016	OP
Počet zamestnancov	2 577	3 030	3 546	3 610
Produktivita (ks/zamestnanec)	327	326	312	302

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Čo sa týka mikroekonomických ukazovateľov hodnotených Komisiou počas prešetrovania, zobrazíme ďalšie hodnoty vytvárané na vzorke štyroch výrobcov v EÚ.

1. Predajné ceny v EÚ - vidíme zvýšenie o predajných cien o 15%.

Tabuľka 17: Priemerná predajná cena elektrobicykla v EÚ

	2014	2015	2016	OP
Priemerná predajná cena v EÚ (€/ks)	1 112	1 156	1 237	1 276
Výrobné náklady (€/ks)	1 068	1 134	1 173	1 234

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

2. Náklady práce - zobrazujeme priemer nákladov na zamestnanca v prešetrovanom období a vidíme zníženie o 10%, čo vysvetľuje zvýšený počet zamestnancov:

Tabuľka 18: Náklady na zamestnanca v EUR

	2014	2015	2016	OP
Náklady práce na zamestnanca (€)	38 348	37 042	34 818	34 659

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

3. Zásoby - pri sledovanej štvorici vzrástli o 66%. Treba však poznamenať že úroveň zásob sa odvíja aj od sezóny:

Tabuľka 19: Stav zásob elektrobicyklov v ks

	2014	2015	2016	OP
Konečný stav zásob (ks)	59 375	73 521	90 573	98 412

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

4. Ziskovosť

Tabuľka 20: ziskovosť, peňažný tok a investície v cyklistickom odvetví EÚ

	2014	2015	2016	OP
Ziskovosť predaja v EÚ	2,70	4,30	3,80	3,40
Peňažný tok (€)	5 178 860	-5 433 666	17 079 409	4 955 399
Peňažný tok (% z obratu predaja)	1,10	-1,00	2,50	0,60
Investície (€)	6 775 924	17 773 148	7 888 936	11 965 802
Návratnosť investícií (%)	18	30	38	37

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Na začiatku prešetrovania bolo zaznamenané ziskové rozpätie na úrovni 2,7%, následne dosiahlo hodnotu 4,3% v roku 2015 a opäť kleslo na 3,4%. Čistý peňažný tok začal byť v roku 2015 záporný, teda nepokryval ani vynaložené náklady. Vývoz bicyklov

mimo EÚ bol zaznamenaný na veľmi nízkej úrovni, len 3% celkového objemu predaja počas prešetrovaného obdobia.

Tabuľka 21: Vývoz elektrobicyklov z EÚ

	2014	2015	2016	OP
Objem vývozu (ks)	5 539 €	14 529 €	24 922 €	21 548 €
Priemerná cena	1 570 €	680 €	676 €	907 €

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Komisia teda uznala, že ochranné opatrenia v podobe antidumpingového cla budú prospešné pre tento priemysel v EÚ, a sú tiež v záujme Únie, predbežne uložila antidumpingové clo na prešetrovaný výrobok a to vo výške:

Tabuľka 22: Predbežné uvalené antidumpingové clá

Spoločnosť	Predbežné antidumpingové clo
Bodo Vehicle Group Co. Ltd.	77,60%
Giant Electric Vehicle (Kunshan) Co., Ltd.	27,50%
Jinhua Vision Industry Co., Ltd. a Yongkang Hulong Electric Vehicle Co. Ltd.	21,80%
Suzhou Rununion Motivity Co. Ltd.	83,60%
Ostatní spolupracujúci vývozcovia	37%
Všetky ostatné spoločnosti	83,60%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Pre uplatňovanie týchto sadziieb spoločnosťami v tabuľke je nutné podložiť faktúru colným orgánom, ktorá musí obsahovať povinné náležitosti ako dátum, podpis, meno, funkcia, TARIC kód a prehlásenie. V prípade nepredloženia náležitosti, sa bude vzťahovať na dovoz clo platné pre všetky ostatné spoločnosti. Uvoľnenie výrobku na trh Únie je podmienené zábezpekou vo výške predbežného cla.⁴⁶

Komisia ďalej pokračovala v získavaní potrebných dôkazov a informácií dôležitých pre rozhodnutie o uložení konečného antidumpingového cla a dôkladne prešetrila predložené pripomienky. Dňa 17.1.2019 bolo vydané Vykonávacie nariadenie Komisie EÚ 2019/73, ktorým bolo uložené konečné dumpingové clo, s cieľom zabrániť aby dumpingový dovoz spôsobil odvetviu v EÚ ujmu. Konečné sadzby boli stanovené a sú uplatniteľne len na dovoz z ČLR. Individuálne sadzby sú podmienené predložením faktúry a povinných náležitosti rovnako ako pri predbežnom antidumpingovom cle, v opačnom prípade sa použije sadzba pre všetky ostatné spoločnosti. Ako môžeme vidieť, konečné clo je nižšie ako bolo predbežné clo. Sumy zabezpečené v predbežnom konaní sa budú vybrať

⁴⁶Ú. v. EÚ. L181, 18.7.2018. [online]. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2018:181:FULL&from=RO>

s konečnou platnosťou a sumy zabezpečené nad limit konečných sadzieb sa uvoľnia. Pri novom vývozcovi je potrebné predložiť Komisii potrebné dôkazy a tá určí, do ktorej skupiny sadzieb bude patriť.

Tabuľka 23: Konečné uvalené antidumpingové clá⁴⁷

Spoločnosť	Konečné antidumpingové clo
Bodo Vehicle Group Co. Ltd.	58,3%
Giant Electric Vehicle (Kunshan) Co., Ltd.	20,07%
Jinhua Vision Industry Co., Ltd. a Yongkang Hulong Electric Vehicle Co. Ltd.	10,3%
Suzhou Rununion Motivity Co. Ltd.	62,1%
Yadea Technology Group Co. Ltd.	37,4%
Ostatné spolupracujúce spoločnosti v prešetrovaní (v výnimkou tých na ktoré sa vzťahuje sadzba súbežného vyrovnávacieho cla pre všetky ostatné spoločnosti podľa vykonávacieho nariadenia EÚ 2019/72	24,2%
Ostatné spolupracujúce spoločnosti v prešetrovaní na ktoré sa vzťahuje sadzba súbežného vyrovnávacieho cla pre všetky ostatné spoločnosti podľa vykonávacieho nariadenia EÚ 2019/72	16,2%
Nespolupracujúce spoločnosti v antidumpingovom prešetrovaní, kt. ale spolupracovali v antisubvenčnom prešetrovaní	70,1
Všetky ostatné spoločnosti	83,60%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

3.3.3 Ochranné prešetrovanie Európskej komisie vo veci dovozu PVA z ČĽR

Dumping sa vo veľkej miere týka aj chemického priemyslu. V tejto časti si prejdeme prípad, ktorý riešila Európska Komisia vo veci dovozu polyvinylalkoholov (ďalej len PVA) pôvodom z Čínskej ľudovej republiky.

Ide o konanie vedené pod číslom 2019/C 256/03. Podnet na začatie prešetrovania bol podaný 19.6.2019 spoločnosťou Kurary Europe, ktorý je výrobcov PVA v Únii a to v zastúpení až 60 % celkovej výroby v EÚ. Dotknutým výrobkom v prešetrovaní sú polyvinylalkoholy, ktoré sa využívajú najmä ako prísada, resp. činidlo v rôznych výrobných odvetviach. Navrhovateľ dostatočne Komisii preukázal, že jeho podnet je odôvodnený. Objem dovozu sa preukázateľne zvýšil a úroveň cien mala negatívny dopad na výrobné odvetvie v Únii, hlavne čo sa týka výkonnosti, zamestnanosti a celkovej situácie. Obdobie prešetrovania bolo stanovené na obdobie medzi 1.7.2018 až 30.6.2019 a strany boli vyzvané aby predkladali svoje pripomienky a stanoviská. Prešetrovanie

⁴⁷ VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2019/73 zo 17. januára 2019, ktorým sa ukladá konečné antidumpingové clo a s konečnou platnosťou sa vyberá predbežné clo uložené na dovoz elektrických bicyklov s pôvodom v Čínskej ľudovej republike. [online]. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0073&from=SK>

postupovalo podľa nariadenia výberom vzorky, a to takej, ktorá čo najreálnejšie zobrazí danú situáciu a preukáže najväčší objem dovozu do EÚ. Pri vývozcoch nezaradených do vzorky sa bude zvlášť prešetrovať individuálne dumpingové rozpätie. Následne sa zisťujú záujmy Únie a v stanovených lehotách sa prijímajú žiadosti na vypočutie a rôzne stanoviská zainteresovaných strán.⁴⁸

Dňa 25.9.2020 bolo vydané Vykonávacie nariadenie Komisie pod číslom 2020/1336, ktorým bolo uložené konečné antidumpingové clo na dovoz určitých PVA z ČĽR. Zainteresované strany predložili množstvo pripomienok, ktoré musela Komisia prešetriť. Týkali sa napríklad podnetov, že Navrhovateľovi ide iba o posilnenie postavenia na trhu a aplikovanie súťažných praktík, no nič z pripomienok sa nepotvrdilo. Komisia informovala, že predbežné opatrenia nebude ukladať a naďalej bude v prípade vykonávať prešetrovanie.⁴⁹

Komisia bližšie špecifikovala aj chemické a fyzikálne vlastnosti PVA a odlišila ich do tried aj v TARIC číselníku. Keďže neboli dokázané významne rozdiely, Komisia sa rozhodla, že bližšia segmentácia by nebola vhodná. Následne Komisia vyberala vhodnú reprezentatívnu krajinu, ktorá by aspoň približne zodpovedala podobného fungovaniu hospodárstva ako je v ČĽR. Keďže je ťažké vybrať takúto krajinu, Komisia sa rozhodla, že vyberie na porovnanie podobný výrobok PVA a to PVB a identifikovala štyri krajiny kde sa výrobok vyrábal – Brazília, Malajzia, Mexiko a Thajsko. Svetová považuje tieto krajiny za krajiny podobné úrovni hospodárstva ČĽR. Následne bolo zistené, že výrobok podobný prešetrovanému výrobku možno považovať aj Polyvinyl-acetát – PVAc a ako reprezentatívna krajina bola určená Turecko a podľa vykonanej analýzy Turecko plne vyhovelo všetkým kritériám.

Výpočet normálnej hodnoty Komisia vykonala tak, že určila náklady na výrobu PVA, uplatnila jednotkové náklady na skutočnú spotrebu výrobných faktorov, hodnotu zvýšila o režijné náklady a následne o všeobecné a administratívne náklady.

Počas obdobia prešetrovania, bol výrobok PVA v EÚ vyrábaný štyrmi výrobcami:

- Kuraray Europe GmbH
- Sekisui Specialty Chemicals Europe S.L.

⁴⁸Oznámenie o začatí antidumpingového konania týkajúceho sa dovozu určitých polyvinylalkoholov s pôvodom v Čínskej ľudovej republike(2019/C 256/03. [online]. Dostupné na [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0730\(01\)&from=SK](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0730(01)&from=SK)

⁴⁹VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2020/1336 z 25. septembra 2020, ktorým sa ukladá konečné antidumpingové clo na dovoz určitých polyvinylalkoholov s pôvodom v Čínskej ľudovej republike.[online]. Dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R1336&from=EN>

- Solutia Europe SPRL
- Wacker Chemie AG

a celková výroba v EÚ tvorila cca 114 000 – 120 000 ton. Do vzorky boli zaradení len dvaja, ktorí predstavovali spolu 80% celkovej výroby v EÚ. Tabuľka nižšie zobrazuje spotrebu v tisícoch ton:

Tabuľka 24: Spotreba PVA v Európskej únii 2016-2019

	2016	2017	2018	OP
Celková spotreba v EÚ	214 - 219	21 - 215	225 - 230	218 - 223
Trh vlastnej spotreby	50 - 55	52,5- 57,5	57,5 – 62,5	55 - 60
Voľný trh	162 - 167	155 - 160	165 - 170	162 - 167

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Vidíme, že celková spotreba a spotreba na voľnom trhu sa držala na stabilnej úrovni, no čo sa týka vlastnej spotreby, tá stúpila o 9 %. Dovoz z ČLR do EÚ sa zvýšil v prešetrovanom období o 53%, a tým sa podiel na voľnom trhu zvýšil z 20 na 35%:

Tabuľka 25: Objem dovozu PVA z ČLR v tonách

	2016	2017	2018	OP
Objem dovozu z ČLR	35 285	44 216	54 326	53 930
Podiel na trhu	20 - 25%	25 - 30%	30 - 35%	30% - 35%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Dovozné ceny v prešetrovanom období však zostávali prevažne na stabilnej úrovni:

Tabuľka 26: Dovozné ceny PVA (2016-2019)

	2016	2017	2018	OP
ČLR	1,49	1,14	1,34	1,49

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Komisia pri skúmaní hospodárskej situácie vo výrobnom odvetví analyzuje mikroekonomické a makroekonomické ukazovatele a vplyv dovozu na nich. Za makroekonomické považujeme:

1. Výroba

Tabuľka 27: Objem výroby, výrobná kapacita a jej využitie

	2016	2017	2018	OP
Objem výroby	129 310,00	120 807,00	123 492,00	114 235,00
Výrobná kapacita	145 684	145 684	145 684	145 684
Využitie kapacity	89%	83%	85%	78%
Objem výroby na voľnom trhu	75 000 - 80 000	62 500 - 67 500	60 000 - 65 000	55 000 - 60 000

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Objem výroby v EÚ počas prešetrovania klesol o 12% u výrobcov, ktorí predávali na voľnom trhu. U výrobcov, ktorí vyrábali pre vlastnú spotrebu bol objem stabilný. Výrobná

kapacita sa zachovala rovnaká, no jej využitie kleslo, a to hlavne z dôvodu snahy o zníženie výrobných nákladov a snahy zníženia strát.

2. Predaj - Objem predaja výrazne klesol o 27%

Tabuľka 28: Objem predaja, výrobná kapacita a jej využitie

	2016	2017	2018	OP
Objem výroba (t)	129 310	120 807	123 492	114 235
Výrobná kapacita (t)	145 684	145 684	145 684	145 684
Využitie kapacity	89%	83%	85%	78%
Objem výroby na voľ. trhu (t)	75 000 - 80 000	62 500 - 67 500	60 000 - 65 000	55 000 - 60 000

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

3. Zamestnanosť - z dôvodu znižovania výroby, klesla o 12%:

Tabuľka 29: Vývoj zamestnanosti v odvetví (2016- 2019)

	2016	2017	2018	OP
Počet zamestnancov	370	313	324	327
Produktivita	350	386	382	349

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Z mikroekonomických ukazovateľov Komisia analyzovala:

1. Predajné ceny v EÚ:

Tabuľka 30: Predajné ceny a výrobné náklady (2016-2019)

	2016	2017	2018	OP
Priemerná jednotková cena na voľnom trhu	1,50 - 2,50	1,5 - 2,50	1,75 - 2,75	1,75 - 2,75
Jednotkové výrobné náklady (€/kg)	1,50 - 2,50	1,50 - 2,50	2,0 - 3,0	2,0 - 3,0

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Vidíme, že počas posudzovaného obdobia boli predajné ceny nižšie ako jednotkové výrobné náklady, ktoré vzrástli o 24%. Rast nákladov spôsobilo zvýšenie cien surovín.

2. Náklady práce - boli zvýšené o 9% na jedného zamestnanca

Tabuľka 31: Náklady práce na jedného zamestnanca

	2016	2017	2018	OP
Index priemerných nákladov na zamestnanca	100	109	104	109

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

3. Zásoby - keďže spoločnosti v tomto kritickom období nevideli zmysel vo vytváraní zásob, tie poklesli až o 40% v prešetrovanom období.

Tabuľka 32: Stav zásob PVA v sledovanom období

	2016	2017	2018	OP
Konečný stav zásob	15 000 - 25 000	5 000 - 15 000	5 000 - 15 000	5 000 - 15 000

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

4. Ziskovosť – sa z dôvodu situácie sa zhoršovala, vidíme zaznamenané straty počas celého obdobia.

Tabuľka 33: Ziskovosť, peňažný tok a investície v odvetví

	2016	2017	2018	OP
Ziskovosť predaja v EÚ neprepojeným zákazníkom (% obratu)	- 0,5% - 5%	-5 % - 10%	-0,5% - 5%	-10 % - 15%
Peňažný tok (tis. €)	500 - 5500	15 000 - 20 000	5 000 - 10 000	-500 – - 5 500
Investície	20 000 - 30 000	10 000 - 20 000	5 000 - 15 000	5 000 - 15 000
Návratnosť investícií	- 0,5% - 5%	- 2,5% - 7,5%	- 0,5% - 5,0 %	- 7,5% - 12,5%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia EÚ

Z tejto analýzy vyplýva zhoršenie hospodárskej situácie odvetvia v EÚ spôsobenú práve dumpingovým dovozom. Výrobcovia v EÚ neboli schopní prispôbiť sa takto stlačeným cenám a utrpeli výraznú ujmu. Ak by Komisia opatrenia neuložila, výrobcovia z Číny by naďalej tlačili ceny dole a tým spôsobovali ujmu nie len výrobcovi na domácom trhu ale aj celej EÚ. Komisia sa vyjadrila, že je dôležité nastaviť výšku cla na úroveň aby bola ujma odstránená a odvetvie Únie mohlo riadne pokryť svoje náklady na výrobu. Konečné opatrenia boli uložené vo výške akú zobrazuje tabuľka nižšie na výrobok PVA s pôvodom v Čínskej ľudovej republike.

Tabuľka 34: Konečné uvalené antidumpingové clá⁵⁰

Spoločnosť	Konečné antidumpingové clo
Shuangxin Group	72,9%
Sinopec Group	17,3 %
Wan Wei Group	55,7 %
Ostatné= spolupracujúce spoločnosti	57,9%
Všetky ostatné spoločnosti	72,9%

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Vykonávacieho nariadenia

3.4 Činnosti tretích krajín namierené voči EÚ

Okrem toho, že Európska komisia chráni dovoz do EÚ, intenzívne sa zaoberá aj opatreniami, ktoré sú prijaté voči vývozu Únie. Zasahuje vždy, keď je podozrenie, že prijaté opatrenie nespĺňa právne požiadavky a tým ohrozuje zahraničný obchod Únie. EÚ sa sústreďuje na dodržiavanie uplatňovania pravidiel WTO, čím sa podarilo obmedziť mnoho neopodstatnených opatrení.

⁵⁰ VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2020/1336z 25. septembra 2020, ktorým sa ukladá konečné antidumpingové clo na dovoz určitých polyvinylalkoholov s pôvodom v Čínskej ľudovej republike. [online] Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R1336&from=EN>

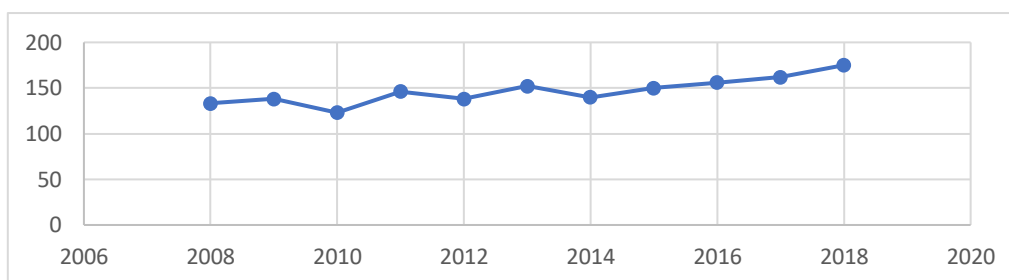
Komisia bol úspešná v prípade vývozu práškoveho mlieka z EÚ, ktorý viedla Brazília a tiež v prípade odstránenia antidumpingového cla uvaleného na Taliansko pri vývoze konzervovaných paradajok do Austrálie.

Najväčší podiel na všetkých opatreniach voči vývozu z Únie majú Spojené štáty americké, a to celkovo 36 opatrení. To predstavuje nárast o 71 % s voči predchádzajúcemu roku. Opatrenia sa týkajú sa hlavne obchodu s oceľou.

Opatrenia dali impulz na prijímanie opatrení aj iným krajinám ako napríklad Kanada, Egypt, Maroko a celej Euroázijskej hospodárskej únií, ktoré tiež predĺžili existujúce opatrenia na oceliarsky priemysel.

Veľký počet opatrení bol zaznamenaný okrem oceliarskeho aj na chemický priemysel, až 42 z celkových 175 opatrení, zatiaľ čo oceliarskeho priemyslu sa týka 72 opatrení. A niekoľko prešetrovaní začalo tiež v rámci poľnohospodárskeho odvetvia.

Obrázok 10: Počet opatrení, ktoré zaviedli tretie krajiny na ochranu obchodu voči Európskej únii⁵¹

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Európskeho dvora audítorov

Počas minulého roka sa Komisia intenzívne zapájala do práce v rámci WTO pre vyrovnávacie, antidumpingové a ochranné opatrenia, ich implementáciu a ochranu proti ich obchádzaniu a upozorňovala na opatrenia, ktoré mali negatívne účinky na vývozcov z EÚ. Krajiny sa snažia rôznymi spôsobmi vyhýbať plateniu antidumpingového cla. Najčastejšie zasielaním výrobkov cez krajiny na ktoré sa nevzťahuje clo, prekládkou s cieľom zatajiť pôvod tovaru, miernym upravením výrobku, presmerovaním tovaru cez iné spoločnosti a podobne. V snahe zabrániť takémuto konaniu, Komisia prijala až 28 opatrení proti obchádzaniu pravidiel.

Prešetrovanie ex officio, je vyšetovanie, keď Komisia rieši prípady z vlastnej iniciatívy bez cudzieho podnetu. Za rok 2019 to boli 4 prešetrovania vo veci:

- presmerovanie tovaru cez iné spoločnosti – prípad kuchynského riadu z Číny;

⁵¹ Európsky dvor audítorov: Osobitná správa. Nástroje na ochranu obchodu: Systém ochrany podnikov v EÚ pred dumpingovým a subvencovaným dovozom funguje dobre. Luxemburg. Úrad pre vydávanie publikácií EÚ, 2020. 64s. ISBN 978-92-847-4989-8. [online] Dostupné na https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr20_17/sr_trade_defence_instruments_sk.pdf

- presmerovanie tovaru cez iné spoločnosti – dovoz peroxosíranov z Číny;
- mierne upravenie – dovoz ocele proti korózií z Číny;
- prekládka tovaru v Laose, Indii, Thajsku – volfrámové elektródy z Číny.

Prípád kuchynského riadu z Číny bol doposiaľ najrozsiahljším konaním z hľadiska obchádzania opatrení. Prešetrovalo sa 50 čínskych výrobcov v 40 čínskych spoločnostiach. Bolo zistené, že vývozcovia s nižšou sadzbou cla vyvážali výrobky pod vlastnými menom od výrobcov s vyššou sadzbou cla a tak získali prospech z protiprávneho konania. Komisia pri vytváraní opatrení a monitoringu ich dodržiavania úzko spolupracuje s Úradom pre boj proti podvodom ULAF.⁵²

⁵² SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o hodnotení programu Colníctvo 2020 v polovici trvania. 2019. [online]. Dostupné na internete:<https://eur-ex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2020:0164:FIN:SK:PDF>

Záver

Ukázali sme si na troch konkrétnych prípadoch ako prebieha dumpingové vyšetrovanie a ako môže Európska komisia ovplyvniť a regulovať takýto dovoz do Únie. Vo všetkých troch prípadoch bol dumpingový dovoz spôsobený dovozom z Čínskej ľudovej republiky. Z celkových 121 uložených dumpingových opatrení v predchádzajúcom roku bolo až 93 opatrení voči dovozu z ČĽR. Je to spôsobené najmä spôsobom fungovania trhového hospodárstva v ČĽR zakotveného v ich ústave, podľa ktorej vláda môže výrazne zasahovať do hospodárstva a verejné vlastníctvo je nadradené súkromnému. Ich trhové hospodárstvo je vedené Komunistickou stranou Číny a považujeme ho za socialistické. Vláda povoľuje aj iné formy vlastníctva, no musia sa rozvíjať popri štátnom vlastníctve. To sú hlavné dôvody toho, prečo hospodárstvo Číny funguje odlišne od nám známym systémom fungovania v EÚ a má viac možnosti prenikať na svetový trh a predstavovať obrovskú konkurenciu pre domácich výrobcov. Takéto konanie je vo všeobecnosti považované za nekalé. Je nesmierne dôležité upozorňovať na takéto konanie, riešiť ho a tým ochraňovať náš vnútorný domáci trh. Európska únia neustále vyvíja úsilie na ochranu trhu, tvorbu opatrení, zabráneniu nekalým praktikám, zabráneniu obchádzania nastavených opatrení a udržaniu zamestnanosti a hospodárskeho rastu.

Cieľom tejto diplomovej práce bolo zanalyzovať citlivé odvetvia, vysvetliť ako podať podnet na začatie prešetrovania a vysvetliť ako prebieha takéto konanie na ochranu citlivých odvetví v Európskej únii pomocou nástrojov colnej politiky. Okrem spomínaných troch konaní však aktuálne prebieha aj množstvo ďalších prešetrovaní v iných oblastiach, no ako sme poukázali, až polovica z nich sa týka obchodu s oceľou. Toto odvetvie je pre hospodársky rast a blahobyt jedným z najdôležitejších. Ako sme ukázali v diplomovej práci, jeho oslabenie znamená pokles ziskovosti, zamestnanosti a kapitálovej návratnosti. Preukázali sme, že oceľarský priemysel má strategický význam pre hospodárstvo Európskej únie a teda aj pre hospodárstvo Slovenskej republiky.

V druhom prípade sme poukázali na neustále zvyšujúcu sa snahu ľudí o ekológiu a zdravie planéty. Aj tento záujem využili dovozcovia z Číny a na náš trh začali dovážať lacné elektrické bicykle. V tomto prípade však bolo dokázané, že okrem skutočnosti, že dovoz bol dumpingový, bol aj subvencovaný, teda výrazne podporovaný štátom a to v podobe úľav, dotácií, grantov a iných pomoci od vlády, čo predstavovalo výraznú výhodu pre čínskych výrobcov a tým oslabenie nášho vnútorného trhu. Komisia skúmala

tento vplyv na predajné ceny, ziskovosť, investície, kapitálovú návratnosť a rovnako sa rozhodla pre uvalenie cla na tieto výrobky.

Posledným prípadom, ktorému sme sa v práci venovali bolo prešetrovanie dumpingu v chemickom priemysle, ktorý ma tiež nesmierny význam pre hospodárstvo Európskej únie. Rovnako bol preukázaný dumping a výrazne zhoršenie hospodárskej situácie odvetvia v Únii. Komisia po dôkladnom prešetrovaní uložila konečné antidumpingové clo na ochranu tohto odvetvia.

Preukázali sme, že zahraničný obchod je pre Európsku úniu a jej členov veľmi dôležitý a preto, je nevyhnutné aby Komisia starostlivo zvážila všetky podané podnety na prešetrenie, prešetrila vzniknutú ale aj hroziacu ujmu dotknutého odvetvia a správne rozhodla. Ako sme si uviedli pri našich prípadoch, ak je clo uvalené včas a v dostatočnej výške, dokáže ochrániť podnikateľov pred hroziacou ujmu, pred stratou ziskov, a tým aj pred prepúšťaním zamestnancov a podobne. Pri skúmaní dostupnej literatúry a preštudovaní niekoľkých konkrétnych prípadov kde bolo uvalené antidumpingové clo sme dospeli k otázkam, ktoré je dôležité vyriešiť pre zlepšenie fungovania colnej politiky. Podľa nášho názoru, malé a stredné podniky nemajú také možnosti na začatie antidumpingového konania, aj keď sú taktiež často krát ohrozované zahraničnou konkurenciou a veľkým dovozom. Z tohto dôvodu je dôležité sprístupniť tento inštitút aj na ochranu menších podnikov, zvýšiť informovanosť a vedomosť v prospech ochrany ekonomických záujmov aj menších subjektov.

Preukázali sme, že dumping je vážnou témou a ak dumpingový dovoz nebude riadne prešetrovaný, výrazne môže oslabiť hospodárstvo v Európskej Únii. Je potrebné včas zistiť a prešetriť nekalé praktiky zahraničných dovozcov so snahou o vylepšenie svojho postavenia na našom trhu pomocou nástrojov colnej politiky a tak chrániť domáci trh.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje

1. BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava: SPRINT 2, 2019. 304s. ISBN 978-80-89710-51-5
2. SAMUELSON, Paul – NORDHAUS, William D. *Ekonomía*. Bratislava: Elita, 2000. 820s. ISBN 80-8044-059-X
3. KAŠŤÁKOVÁ, Elena – PULLMANOVA, Terézia. – SVOBODOVÁ, Valéria. *Operácie v zahraničnom obchode*. Bratislava: EKONÓM, 2010. 284s. ISBN 978-80-225-2998
4. PROCHÁZKOVÁ, Katarína – BEDNÁR, Richard. *Medzinárodný manažment a medzinárodné podnikanie*. Bratislava: Ekonóm, 2018. 216s. ISBN 978-80-225-4495-5

Internetové zdroje

1. Ú. v. EÚ C 353, 20.10.2017. ISSN 1977-1037. [online]. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2017:353:FULL&from=BG>.
2. BALKO, Ladislav. História genézy cla v medzinárodnom obchode. Bratislava, Ekonóm, 2007. s.135. ISSN 1336-1562. [online]. Dostupné na internete: https://www.researchgate.net/publication/227379601_Historia_genезy_cla_v_medzinarodnom_obchode
3. Európska únia: Politiky Európskej únie. Colná únia EÚ. Ochrana ľudí a uľahčenie obchodu. Colný systém. Luxemburg. Úrad pre vydávanie publikácií EÚ, 2014. 16s. ISBN 978-92-79-24293-9. [online]. Dostupné na internete: http://publications.europa.eu/resource/ellar/d2952894-b0b1-4f44-9c22-70eef7d07676.0020.02/DOC_1
4. Európsky dvor audítorov: Osobitná správa. Nástroje na ochranu obchodu: Systém ochrany podnikov v EÚ pred dumpingovým a subvencovaným dovozom funguje dobre. Luxemburg. Úrad pre vydávanie publikácií EÚ, 2020. 64s. ISBN 978-92-847-4989-8. [online] Dostupné na internete: https://www.eca.europa.eu/lists/ecadocuments/sr20_17/sr_trade_defence_instruments_s_k.pdf

5. SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o hodnotení programu Colníctvo 2020 v polovici trvania. 2019. [online] Dostupné na internete: <https://eur-ex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2020:0164:FIN:SK:PDF>
6. Štatistický úrad SR: Data cubes. Celkový dovoz a vývoz podľa harmonizovaného systému, 2020. [online] Dostupné na internete: http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/zo2001rs/v_zo2001rs_00_00_00_sk
7. WTO: Technické informácie o antidumpingových opatreniach. [online] Dostupné na internete: WTO | Anti-dumping - Technical Information
8. NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY EÚ 2016/1036 z 8. júna 2016 o ochrane pred dumpingovými dovozmi z krajín, ktoré nie sú členmi Európskej únie. [online] Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:02016R1036-20180608&from=EN#tocId4>
9. Ministerstvo hospodárstva SR: Multilaterálne obchodné vzťahy. WTO. Antidumpingové opatrenia. 2021 [online]. Dostupné na internete: <https://www.economy.gov.sk/obchod/multilateralne-obchodne-vztahy/wto/nepolnohospodarske-vyrobky-a-wto/antidumpingove-opatrenia>
10. Európska komisia: Ako podať antidumpingový podnet (príručka). [online]. Dostupné na internete: https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/december/tradoc_120021.pdf
11. Európska komisia: Diagram antidumpingového prešetrovania. [online]. Dostupné na internete: [Flowchart of the anti-dumping investigation process \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/trade/policy/anti-dumping/investigation-process/)
12. Európske noviny: Opatrenia EÚ na ochranu obchodu sa ukázali ako účinné pri obmedzovaní nekalých obchodných praktík. 2020 [online]. Dostupné na internete: <https://europskenoviny.sk/2020/05/09/opatrenia-eu-na-ochranu-obchodu-sa-ukazali-ako-ucinne-pri-obmedzovani-nekalych-obchodnych-praktik/>
13. Najvyšší kontrolný úrad SR: Záverečná správa 2019. Uplatňovanie antidumpingového a vyrovnávacieho cla. 2020. [online]. Dostupné na internete: <https://www.nku.gov.sk/documents/10157/265201/96615-0-110.pdf>
14. U.S.Steel Košice: NIE - Európe bez ocele, 2016. [online]. Dostupné na internete: <https://www.usske.sk/sk/clanok/nie-%E2%80%93-europe-bez-ocel>
15. World Steel Association: Výroba surovej ocele vo svete. 2021. [online]. Dostupné na internete: https://www.worldsteel.org/steel-by-topic/statistics/steel-data-viewer/T_exports_sf_f_total/SVK/CHN/JPN/RUS/KOR

16. Oznámenie o začatí ochranného prešetrovania týkajúceho sa dovozu výrobkov z ocele (2018/C 111/10). [online]. Dostupné na internete: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XC0326\(02\)&from=SK](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018XC0326(02)&from=SK)
17. VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2018/1013 zo 17. júla 2018, ktorým sa ukladajú dočasné ochranné opatrenia týkajúce sa dovozu určitých výrobkov z ocele. [online]. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1013&from=SK>
18. VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2018/1712 z 13. novembra 2018, ktorým mení vykonávacie nariadenie (EÚ) 2018/1013, ktorým sa ukladajú dočasné ochranné opatrenia týkajúce sa dovozu určitých výrobkov z ocele. [online]. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1712&from=EN>
19. VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2019/159 z 31. januára 2019, ktorým sa ukladajú konečné ochranné opatrenia týkajúce sa dovozu určitých výrobkov z ocele. [online]. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0159&from=SK>
20. VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2018/671 z 2. mája 2018, ktorým sa zavádza registrácia dovozu elektrických bicyklov s pôvodom v Čínskej ľudovej republike. [online]. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0671&from=SK>
21. VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2019/73 zo 17. januára 2019, ktorým sa ukladá konečné antidumpingové clo a s konečnou platnosťou sa vyberá predbežné clo uložené na dovoz elektrických bicyklov s pôvodom v Čínskej ľudovej republike. [online]. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0073&from=SK>
22. Oznámenie o začatí antidumpingového konania týkajúceho sa dovozu určitých polyvinylalkoholov s pôvodom v Čínskej ľudovej republike (2019/C 256/03). [online]. Dostupné na internete: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0730\(01\)&from=SK](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0730(01)&from=SK)
23. VYKONÁVACIE NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2020/1336 z 25. septembra 2020, ktorým sa ukladá konečné antidumpingové clo na dovoz určitých polyvinylalkoholov s pôvodom v Čínskej ľudovej republike. [online]. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R1336&from=EN>

24. NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2016/1037 z 8. júna 2016 o ochrane pred subvencovanými dovozmi z krajín, ktoré nie sú členmi Európskej únie (kodifikované znenie). [online]. Dostupné na internete: http://publications.europa.eu/resource/cellar/f0be3069-3e84-11e6-af30-01aa75ed71a1.0021.03/DOC_1
25. Ministerstvo zahraničných vecí a Európskych záležitostí SR: Informácia „Stav a možnosti hospodárskej spolupráce Slovenskej republiky a Čínskej ľudovej republiky“. [online]. Dostupné na internete: https://www.mzv.sk/documents/10182/1677593/Hospod%C3%A1rska+spolupr%C3%A1ca+medzi+SR+a+%C4%8C%C3%ADnou_materi%C3%A1l.pdf/86410367-0901-42eb-803d-79b6a4dfba36
26. EU - China 2020 Strategic Agenda for Cooperation. [online]. Dostupné na internete: http://publications.europa.eu/resource/cellar/16afddd8-1f6d-491a-8e31-1d614659f395.0022.02/DOC_2
27. WTO. Marrakešská dohoda o založení Svetovej obchodnej organizácie. [online]. Dostupné na internete: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/04-wto_e.html
28. Tridsiata ôsma výročná správa Komisie Rade a Európskemu parlamentu o antidumpingových, antisubvenčných a ochranných opatreniach EÚ a nástrojoch na ochranu obchodu používaných tretími krajinami voči EÚ za rok 2019. [online]. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020DC0164&from=SK>
29. Úradný vestník EÚ L 181/59. [online]. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2018:181:FULL&from=RO>